

ONDINE

SIBELIUS

Complete Works for Mixed Choir

Estonian Philharmonic Chamber Choir
Heikki Seppänen

JEAN SIBELIUS (1865–1957)

COMPLETE WORKS FOR MIXED CHOIR

CD 1

- 1 Rakastava (*The Lover*), JS 160c (1893/1898) (6:24)

From Six Songs, Op. 18

- 2 Sortunut ääni (*The Voice Now Stilled*), Op. 18 No. 1 (1898) (1:23)
3 Venematka (*The Journey by Boat*), Op. 18 No. 3 (1893/1914) (1:44)
4 Saarella palaa (*Fire on the Island*), Op. 18 No. 4 (1895/1898) (1:13)
5 Sydämeni laulu (*Glade of Tuoni*), Op. 18 No. 6 (1898/1904) (2:55)
- 6 Min rastas raataa (*Where the Thrush Toils*), JS 129 (c. 1898) (1:10)

Carminalia, JS 51c (1898)

Version a cappella:

- 7 I Ecce novum gaudium (*Behold a New Joy*) (0:48)
8 II Angelus emittitur (*An Angel is Sent Out*) (0:28)
9 III In stadio laboris (*In Athletic Strife*) (0:37)

Version with harmonium:

- 10 I Ecce novum gaudium (*Behold a New Joy*) (0:54)
11 II Angelus emittitur (*An Angel is Sent Out*) (0:28)
12 III In stadio laboris (*In Athletic Strife*) (0:38)

Version with piano:

- 13 I Ecce novum gaudium (*Behold a New Joy*) (0:51)
14 II Angelus emittitur (*An Angel is Sent Out*) (0:30)
15 III In stadio laboris (*In Athletic Strife*) (0:40)

16	Kotikaipaus (<i>Homesickness</i>), JS 111 (1902)	(1:16)
17	Isänmaalle (<i>To the Fatherland</i>), JS 98a (1899/1900)	(2:05)
18	Hur blekt är allt (<i>So Faded Everything Is</i>), JS 96 (1888)	(0:27)
19	När sig våren åter föder (<i>When Spring is Born Again</i>), JS 139 (1888)	(0:30)
20	Tanke, se hur fågeln svingar (<i>Thought, See how the Bird Swoops</i>), JS 191 (1888)	(1:09)
21	Ensam i dunkla skogarnas famn (<i>Alone in the Dark Forest's Clasp</i>), JS 72 (1888)	(2:13)
22	Ack hör du fröken Gyllenborg (<i>Ah! Listen, Miss Gyllenborg</i>), JS 10 (1888)	(0:29)
23	Työkansan marssi (<i>The March of the Labourers</i>), JS 212 (1893)	(2:15)
24	Soitapas soarea neito (<i>Play Pretty Maiden</i>), JS 176 (1893–94)	(1:17)
25	Juhlararssi (<i>Festive March</i>), JS 105 (1894/1896)	(2:52)
26	Aamusumussa (<i>In the Morning Mist</i>), JS 9a (1898)	(1:44)
27	Uusmaalaisten laulu (<i>The Song of the Men of Uusimaa</i>), JS 214a (1912)	(2:29)
28	Kallion kirkon kellosävel (<i>The Bells of Kallio Church</i>), Op. 65b (1912)	(2:20)
29	Drömmarna (<i>Dreams</i>), JS 64 (1917)	(1:28)
30	Män från slätten och havet (<i>Men from Plain and Sea</i>), Op. 65a (1911)	(5:38)

(51:11)

CD 2

Lauluja sekakuorolle 1897 vuoden promootiokantaatista (Songs for Mixed Choir from the 1897 Promotion Cantata), Op. 23 (c. 1897–1898)

1	I Me nuoriso Suomen (<i>The Journey Continues</i>)	(2:31)
2	II Tuuli tuudittele (<i>Wind, Cosset our Boat</i>)	(2:09)
3	III Oi toivo, toivo, sa lietomieli (<i>Hope, that State which so Consoles Me</i>)	(1:10)
4	IV Montapa elon merellä (<i>Many Pitfalls Await us on Life's Road</i>)	(0:53)
5	V Jalo toimi ja korkea tieto on vaan (<i>Noble Deeds and Wisdom</i>)	(1:56)
6	VI Soi kiitokseksi Luojan (<i>Let our Sweet Song of Thanks</i>)	(1:26)
7	VIIb Tuule, tuuli lempeämmin (<i>Blow Softer Now, Breeze</i>)	(2:36)
8	VII Oi Lempi, sun valtas ääretön on (<i>O Love, you Genial Child of God</i>)	(2:12)
9	VIII Kuin virta vuolas (<i>Like a Surging Stream</i>)	(2:24)
10	IX Oi, kallis Suomi, äiti verraton (<i>Precious Finland</i>)	(1:19)

11	Den 25 Oktober 1902 (<i>October 25th 1902</i>) [1], JS 60	(2:08)
12	Den 25 Oktober 1902 (<i>October 25th 1902</i>) [2], JS 61	(2:10)
13	Ej med klagan (<i>Not with Laments</i>), JS 69 (1905)	(1:07)
14	Kansakoululaisten marssi (<i>March of the Primary School Children</i>), JS 103 (1910)	(1:40)
15	Kantat (<i>Cantata</i>), JS 107 (1911)	(2:53)
16	Nejden andas (<i>The Landscape Breathes</i>), from Op. 30 (1899/1913)	(0:31)
17	Terve Ruhtinatar (<i>Hail, O Princess</i>), from Cantata JS 104 (1896/1913)	(0:50)

Three Songs for American Schools, JS 199 (1913)

18	The Sun Upon the Lake is Low	(0:45)
19	A Cavalry Catch	(0:49)
20	Autumn Song	(0:43)

- 21 Koulutie (*The Way to School*), JS 112 (1924) (4:36)
22 Skolsång (*School Song*), JS 172 (1925) (0:45)
- 23 Den höga himlen och den vida jorden (*The Lofty Heav'n*), JS 58a (1927) (2:34)
24 On lapsonen syntynyt meille (*A Child is Born Unto Us*), JS 142 (1929) (2:21)
25 Joululaulu [En etsi valtaa, loistoa] (*A Christmas Song*), Op. 1 No. 4 (1909/1942) (2:13)
(Solo: **Kaia Urb**, soprano)
- 26 On hanget korkeat nietokset (*High are the Snowdrifts*), Op. 1 No. 5 (1901/1942) (1:48)
- 27 Finlandia Hymn in F major (from Op. 26) (1899/1948) (2:00)
28 Finlandia Hymn in A flat major (from Op. 26) (1899/1948) (1:51)

(52:40)

Soloists:

Jenny Carlstedt, mezzo-soprano (CD 1: 1; CD 2: 1–10)

Arttu Kataja, baritone (CD 1: 1; CD 2: 1–10)

Tuomas Katajala, tenor (CD 1: 24)

Percussions (CD 2: 9):

Matleena Seppänen, triangle

Tuomo Lassila, cymbal

Ari-Pekka Mäenpää, bass drum

Folke Gräsbeck, harmonium and piano (CD 1: 10–15; CD 2: 19, 20)

ESTONIAN PHILHARMONIC CHAMBER CHOIR

HEIKKI SEPPÄNEN, conductor

Jean Sibelius (1865–1957), acknowledged as Finland’s national composer, is perhaps best known for his seven symphonies and numerous tone poems. Yet his extensive output also includes much besides orchestral music. Choral music was a genre in which Sibelius showed an interest throughout his active career and even beyond: he wrote his first choral songs while studying composition at the Helsinki Music Institute in the late 1880s and his last choral setting – an arrangement for children’s choir of his favourite Christmas song *Joululaulu* [*En etsi valtaa, loistoa*] (A Christmas Song [We Ask for Nothing Rich or Rare]) – at the age of 89 in 1954, long after his final major works of the 1920s.

A Finnish sound (Op. 18)

In 1895, the conductor of the Helsinki University Chorus or YL [today the YL Male Choir], Jalmari Hahl, wrote a letter to his friend Jean Sibelius requesting a partsong for his choir. Sibelius soon responded with *Saarella palaa* (Fire on the Island). The case is a typical one in the history of Sibelius’s choral works, as the majority of them were written to personal requests from friends of his.

Sibelius’s first publicly performed a cappella choral work was *Venematka* (The Journey by Boat), written for the 10th anniversary of YL in 1893. According to the composer’s own report, the performance hit the audience “like a bombshell”. This impact is corroborated by other contemporary testimony: for instance, composer and pianist Selim Palmgren, who at the time was just beginning his studies at the Helsinki Music Institute, wrote in his memoirs that “the boys showed me the score, and I almost fell off my feet out of amazement and admiration”. This enthusiasm was understandable, as *Venematka* was utterly different from the music that Finnish choirs were used to at the time.

The triumphant reception of *Venematka* continued with Sibelius’s most extensive a cappella choral work, *Rakastava* (The Lover), in the following year: it received second prize in the YL composition competition. Critics hailed these two pieces as the dawn of a wholly new era in Finnish music. Since these pieces and their successors today form part of the very core of Finnish choral repertoire, it is difficult to appreciate just how technically difficult and overwhelmingly modern they seemed to performers and listeners alike in their day. One critic wrote: “Sibelius’s [choral] songs are very strange. One can scarcely form any sort of impression on the first hearing. But upon closer scrutiny one may find that there is a great deal of beauty in them. [...] But the most beautiful of all is undeniably *Rakastava*, even though it contains such strange and uncouth harmonies that one is tempted suspect misprints in the score.”

Many of Sibelius’s choral works of the 1890s were written for male choir and later arranged for mixed choir, as was the case with *Venematka* and *Rakastava*. The year 1898 was significant for Sibelius’s mixed-choir output, as a total of five settings of his for mixed choir were published in the collection *Sävelistö, kaikuja laulustamme* (translating roughly as ‘Melody collection, echoes of our songs’): *Rakastava* (The Lover), *Sortunut ääni* (The Voice Now Stilled), *Min rastas raataa* (Where the Trush Toils), *Aamusumussa* (In the Morning Mist) and *Saarella palaa* (Fire on the Island). We should note that *Aamusumussa*

and *Min rastas raataa* were not rearrangements but original works for mixed choir, probably written by Sibelius specifically for the aforementioned publication. *Sortunut ääni* exists in a version for both male choir and mixed choir, but it is impossible to deduce based on available sources which came first. Both were probably written in or around 1898.

Sydämeni laulu (Glade of Tuoni) was also written in 1898, for male choir, and was only performed in this form until 1904, at which time the Folk Education Society commissioned Sibelius to arrange the piece for mixed choir. The Society was looking for new material for summer courses held to provide further education for school music teachers. Sibelius's first performed a cappella choral work, *Venematka*, had to wait until 1914 for a mixed-choir version, and even then Sibelius only undertook the task as a reaction to an arrangement which had been performed by the Suomen Laulu mixed choir and which he considered inadequate.

The most enigmatic of Sibelius's choral pieces of the 1890s is probably *Soitapas sorea neito* (Play Pretty Maiden), as the composer never published it. It may have been intended as part of a longer cycle, but only the merest hints of any other movements are to be found among the composer's papers. Sibelius's most neglected choral piece, *Työkansan marssi* (The March of the Labourers), also dates from around this time. Written at the request of Alli Trygg-Helenius, it was intended to become the *Marseillaise* of the Finnish trade union movement. This never happened, though: the piece was published in the Viipuri Workers' Society calendar but sold very few copies and was eventually omitted by Sibelius from his catalogue of works.

Songs for song festivals

The huge song and music festivals organised by the Folk Education Society became major patriotic events in Finland towards the end of the 19th century, when Finland was still an autonomous Grand Duchy in the Russian Empire. Sibelius wrote three choral works as numbers to be performed by the massed choirs at the main concert for three different festivals: *Juhlararssi* (Festive March) for the Finnish-language song festival in Mikkeli in 1897, *Isänmaalle* (To the Fatherland) for the Finnish-language song festival in Helsinki in 1900 and *Män från slätten och havet* (Men from Plain and Sea) for the Swedish-language song festival in Vaasa in 1912.

Although these works were intended for amateur choirs of any and all description to sing at the festival, the composer certainly did not dumb down his writing. *Juhlararssi*, for instance, placed considerable demands on the performers, as can be gained from a review published in *Päivälehti* a couple of days after the premiere: "The only song that caused the singing societies true difficulties was Sibelius's Festive March. Considering its demanding nature, it was performed quite well, although we are certain that among the singers there were many who concentrated only on 'performing the rests'." *Män från slätten och havet*, indeed, proved so insurmountable that the conductor at the premiere, Hans Aufrechtig, arranged an accompaniment for string orchestra to support the huge massed choir of almost 1,300 singers.

By far the most popular of Sibelius's song festival songs was *Isänmaalle*. The premiere in Kaisaniemi park was conducted by composer Oskar Merikanto. The occasion was given an added undercurrent of patriotic determination by two pieces of legislation enacted by the Russian Imperial Government: the Post Manifest a couple of days earlier and the Language Manifest issued on the very day of the concert, decreeing that the Russian language should thenceforth be introduced as an official language for government affairs in Finland – perceived as an unconstitutional blow against Finland's autonomy. *Isänmaalle* became hugely popular in Finland in the first decade of the 20th century in versions for male and mixed choir, and, in a rare occurrence, in both Finnish and Swedish.

Three patriotic songs Op. 65

Sibelius planned to designate his Op. 65 'Three patriotic songs', the first of these being *Män från slätten och havet*, written for the song festival in Vaasa as noted above.

The second song in this opus was to be *Kallion kirkon kelloävel* (The Bells of Kallio Church), which was originally not a choral piece at all. The new, handsome church for the southern part of Sörnäinen Parish in Helsinki was completed in 1912, and a modern, electrical carillon was installed in its steeple. Sibelius wrote a melody to be played twice a day by the carillon. After the consecration of the church, several newspapers reported erroneously that the carillon melody had been written by Heikki Klemetti.

Irritated by the misunderstanding, Sibelius decided to write two arrangements of the melody: one for piano and one for mixed choir. Sibelius must have thought that publishing the melody in his own name would at least prevent the misunderstanding from spreading. He also asked Heikki Klemetti, who was a friend of his, to write the lyrics for the mixed-choir version, and Klemetti agreed.

The third patriotic song for Op. 65 was prompted by the Eteläsuomalainen Osakunta (Southern Finland student nation), which had determined that the province of Uusimaa should have a provincial anthem of its own. The students requested the most famous composer in the province to set a poem by J.H. Erkkö entitled *Uusimaa*. Sibelius declined, because Oskar Merikanto had already set that poem to music. He did, however, agree to write a provincial anthem if the students were to find a new poem to set. A poetry competition was immediately organised, and the winner was one Kaarle Terhi. Sibelius received the text just before Christmas 1911 and began work on the piece immediately. He was obviously inspired by the project: in his diary, he wrote that the song would become "a monument that will last through the centuries".

For reasons that remain unknown, Op. 65 eventually only came to contain two songs, even though as late as in 1917 Sibelius had plans to add a fourth song, *Drömmarna* (Dreams), to the opus. Instead of adding a fourth song, he removed *Uusmaalaisten laulu* (Song of the Men of Uusimaa) from Op. 65, which in its final form consists of the pair *Män från slätten och havet* and *Kallion kirkon kelloävel*.

Songs for friends

In summer 1902, Sibelius visited his childhood friend Walter von Konow at the latter's home at Sääksmäki. The children next door – Anna, Elli and Karin Levón – had rehearsed a few three-part arrangements of folk songs and sang them outside the composer's bedroom window. As a gesture of thanks, von Konow and Sibelius wrote a new three-part song entitled *Kotikaipaus* (Homesickness), which they presented to the girls' family the next day. This piece cannot be found in Sibelius's own catalogue of works, but he recycled its melody into the solo song *Jag är ett trä* (I am a tree) in Op. 57.

Thérèse Hahl was one of the most prominent organisers in Finnish choral music in her day. For her 60th birthday, Sibelius wrote the choral song prosaically entitled *Den 25 Oktober 1902* (October 25th 1902), which he himself conducted at the party. It is indicative of just how important a figure Thérèse Hahl was that Sibelius was not the only composer to honour her with an original composition: Richard Faltin, music teacher at the University, also conducted a new motet he had composed. The Sibelius piece premiered at the party is now known as *Den 25 Oktober 1902 [1]*, because some time after the party Sibelius wrote a new and completely different setting of the poem under the same title, the poet Karl Wasastjerna not being satisfied with the composer's first effort. Sibelius himself, however, preferred the first setting.

Ej med klagan (Not with Laments) was written for the funeral of celebrated Finnish painter Albert Edelfelt in August 1905. Sibelius had become a friend to the artist in his final years. A few days after Edelfelt's passing, Sibelius wrote to his patron Axel Carpelan: "I cannot tell you how much I miss him. Life is short!" Sibelius originally planned to contribute a male choir piece, but having completed it he rewrote it for mixed choir in a considerably calmer setting, which he himself conducted at the funeral.

Songs for schools

Sibelius wrote two collections of songs for children's choir: *Carminalia* and *Three Songs for American Schools*. The former is the earlier of the two; it consists of arrangements of ancient songs first printed in the *Piae Cantiones* collection in 1582. Elise Stenbäck wrote down variants of Piae Cantiones tunes that she had heard in Loviisa and sent them to Sibelius. He wrote his arrangements while in Berlin in 1898. The first two arrangements feature tunes in their original guise, while the third is based on variants recorded by Elise Stenbäck.

The other collection for school choirs, *Three Songs for American Schools*, owes its origin to composer Horatio Parker, who in 1913 was preparing a music textbook for which he requested several prominent composers to contribute songs suitable for children to sing. Sibelius complied with his colleague's request, and these songs that went to America remained largely unknown in Finland; they were never published anywhere else than in that original book in the composer's lifetime. In 1913, Sibelius also wrote arrangements for children's choir of four of his own works: *Soi kiitokseksi Luojan* (Let our Sweet Song of Thanks), *Aamusumussa* (In the Morning Mist), *Nejden andas* (The Landscape Breathes) and *Terve, ruhtinatar* (Hail,

O Princess). The latter two of these were never submitted to a publisher by Sibelius, and they remained unpublished until after his death.

There are two school songs by Sibelius that were written for a specific occasion: *Kantat* (Cantata) and *Kansakoululaisten marssi* (March of the Primary School Children). Sibelius wrote *Kantat* for the 50th anniversary of a girls' school in Turku, the Heurlinska skolan, in 1911. The primus motor for the commission was the history master at the school, none other than Sibelius's childhood friend Walter von Konow. *Kansakoululaisten marssi* was written for the 100th anniversary of Uno Cygnaeus, the founder of the Finnish primary school system, in 1910.

Sibelius wrote two further school songs in 1925. *Koulutie* (The Way to School) was written for publication in the very popular *Koululaisen muistikirja* (Pupil's notebook), and the song soon became widely known. *Skolsång* (School Song) is a piece that Sibelius wrote without text; he sent the music to poet Nino Runeberg, who composed a poem in Swedish directly into Sibelius's music manuscript. Sibelius offered the song for publication, but there were no takers. It was not until the 1990s that the song was published.

Hymns

Den höga himlen och den vida jorden (The Lofty Heav'n) was commissioned for the Swedish-language hymnal of the Church of Finland in 1927. The poem sent to Sibelius to set is confusing, because it is actually a Swedish translation by Jacob Tegengren of a poem in Finnish by Simo Korpela. Hence, although the song was written specifically as a setting of the Swedish text, it is also performed with the original Finnish poem as *Suur olet, Herra* (Thou art Great, O Lord).

The Christmas song *On lapsosen syntynyt meille* (A Child is Born Unto Us) was written for a book of spiritual children's songs published by the Lutheran Evangelical Association of Finland in 1929. Sibelius was given surprisingly detailed specifications for this commission: the song was to be "written as a simple hymn, with no note higher than D, so that children may easily sing it". Sibelius filled the commission in a few weeks. The song is perhaps better known in Finnish as *Nyt seimelle pienoisen lapsen* (To the Crib of the Little Boychild). It is not known whether Sibelius authorised or approved of the lyrics replacement.

Then again, this is not the only choral work of Sibelius's to have its lyrics edited after the fact: *Soi kiitokseksi Luojan* was changed to *Soi kunniaksi Luojan* [replacing *kiitos*, 'thanks', with *kunnia*, 'glory'] in the Finnish hymnal. This change was frowned upon by Sibelius, who declared that if the hymn were ever sung at Ainola, it should be sung with the original lyrics.

Sibelius's best-known Christmas song, *Joululaulu [En etsi valtaa, loistoa]* (A Christmas Song [We Ask for Nothing Rich or Rare]), also eventually ended up in the Finnish hymnal. It says something about how popular the song became in Sibelius's lifetime that he wrote no fewer than four choral arrangements of it himself: for male choir (1935), women's choir (1942),

three-part children's choir (1954) and two-part children's choir (1942). In 1942, he also arranged another Christmas song, *On hanget korkeat, nietokset* (High are the Snowdrifts), for two-part children's choir.

The Academic Degree Ceremony Cantata

Sibelius wrote a cantata for soloists, choir and large orchestra for the academic degree ceremony of the University of Helsinki in 1897. It is no longer possible to perform the entire cantata, because the full score and some of the orchestral parts were lost after the performance, and the surviving materials do not allow the entire piece to be reconstructed.

However, a couple of years after the ceremony Sibelius arranged the best bits of the cantata into a cycle for mixed choir a cappella. Individual movements from this cycle quickly became very popular, especially *Soi kiitokseksi Luojan* (Let Our Sweet Songs of Thanks), *Tuule, tuuli leppeämmiin* (Blow Softer Now, Breeze) and *Me nuoriso Suomen* (The Journey Continues), which were reprinted in various songbooks.

Student works

Sibelius studied at the Helsinki Music Institute [which eventually became the Sibelius Academy] from 1885 to 1889. His composition studies involved writing a wide variety of exercises. A handful of choral songs survive among these exercises, although to describe them as exercises is doing them a disservice. Included on this recording are *Hur blekt är allt* (So Faded Everything Is), *När sig våren åter föder* (When Spring is Born Again), *Tanke, se hur fågeln svingar* (Thought, See how the Bird Swoops) and *Ensam i dunkla skogarnas famn* (Alone in the Dark Forest's Clasp), which are written in a clearly freer style than Sibelius's actual composition exercises. They probably date from 1888 or 1889, as does the choral arrangement of a Swedish-language folk ballad from Uusimaa, *Ack hör du fröken Gyllenborg* (Ah! Listen, Miss Gyllenborg).

The Finlandia Hymn

Although the slow central section of the tone poem *Finlandia* had found a new life as a song among Finnish emigrants in America at an early date, it was not until 1938 that the first vocal version authorised by Sibelius himself emerged. Tenor singer Wäinö Sola suggested that Sibelius write an arrangement for male choir to lyrics written by Sola himself. His ultimate goal was to replace Finland's national anthem, *Maamme* (Our land), with *Finlandia*. Sola's lyrics soon fell into disuse, as new lyrics written by poet V.A. Koskenniemi some years later quickly became more popular. Sibelius wrote two arrangements of *Finlandia* for mixed choir in 1948. The first was in A flat major (the key of the original orchestral version), but he never submitted this. The second version in F major was the one that he sent to the publisher and the one that became known as the definitive a cappella version.

Sakari Ylivuori

(Translation: Jaakko Mäntyjärvi)

Estonian Philharmonic Chamber Choir (EPCC) is one of the best-known Estonian music groups in the world. EPCC was founded by Tõnu Kaljuste in 1981, who was the artistic director and chief conductor for twenty years. The chief conductors have been Paul Hillier (2001–2007) and Daniel Reuss (2008–2013). Since September 2014 the chief conductor is Kaspars Putniņš.

The repertoire of the choir extends from baroque to contemporary music, focusing on the work of Estonian composers (Arvo Pärt, Veljo Tormis, Erkki-Sven Tüür) and introducing it to the world. Each season the choir gives about 60–70 concerts in Estonia and abroad.

EPCC has cooperated with many outstanding conductors and orchestras – Claudio Abbado, Helmuth Rilling, Eric Ericson, Neeme Järvi, Paavo Järvi, Olari Elts, Roland Böer, Frieder Bernius, Stephen Layton, Marc Minkowski, Sir Colin Davis, Louis Langree, Paul McCreesh; London Symphony Orchestra, Mahler Chamber Orchestra, Salzburg Camerata, Les Musiciens du Louvre-Grenoble, Basel Chamber Orchestra etc.

EPCC has been a welcome guest at numerous music festivals and venues all over the world, for instance at BBC Proms, Mozartwoche, Edinburgh International Festival, Festival Aix-en-Provence, International Cervantino Festival, Vale of Glamorgan, Sydney Opera House, Wiener Konzerthaus, Esplanade in Singapore, Kennedy Center in Washington, Carnegie Hall, Metropolitan Museum and Lincoln Center in New York etc.

The choir's recordings (for ECM, Virgin Classics, Carus, Harmonia Mundi, Ondine) have won several awards, two GRAMMY-Awards among them: in 2007 for *Arvo Pärt. Da Pacem* with Paul Hillier and in 2014 *Arvo Pärt. Adam's Lament* with Tõnu Kaljuste.

www.epcc.ee

Heikki Seppänen graduated from the Sibelius Academy as a church organist in 1984 and completed a conductor's examination in 1987. He studied the organ with Eero Väättäinen and Sirkka-Liisa Jussila-Gripentrog and voice with Esa Ruuttunen. He also studied choir and orchestra conducting with Matti Hyökki, Ulf Söderblom and Prof. Jorma Panula and attended the conducting class of Professor Yuri Simonov in Moscow. He has conducted the Turku Castle Chamber Choir, the Brahe Djäkär male choir, the Florakören female choir, Vox Cantorum and the Estonian Philharmonic Chamber Choir. He has also conducted the Musicians of Turku Castle chamber orchestra, which he founded, and he has conducted several concerts with the Helsinki Baroque Orchestra, the Drottningholm Baroque Ensemble in Sweden and the Moscow Symphony Orchestra. Heikki Seppänen has been senior church musician at Hämeenlinna Church since the beginning of 2014.

Suomen kansallissäveltäjäksiin kutsuttu **Jean Sibelius** (1865–1957) tunnetaan ehkä parhaiten seitsemästä sinfoniastaan sekä lukuisista sinfonisista runoistaan. Hänen laaja sävellystuotantonsa sisältää kuitenkin myös paljon muuta kuin orkesterimusiikkia. Kuoromusiikkia Sibelius kirjoitti käytännössä koko aktiiviuransa ajan: ensimmäiset kuorolaulut hän kirjoitti jo opiskellessaan sävellystä Helsingin Musiikkiopistossa 1880-luvun loppupuolella ja viimeisen vuonna 1954 ollessaan 89-vuotias. Tuolloin syntyi lapsikuoroversio säveltäjän kuuluisimpaan joululauluun *En etsi valtaa, loistoa*.

Suomalainen sävel (Opus 18)

Vuonna 1895 Ylioppilaskunnan Laulajien johtaja Jalmari Hahl pyysi kirjeitse ystävältään Jean Sibeliukselta pientä sävellystä kuorolleen, Ylioppilaskunnan Laulajille. Hahl vastaanotti pian säveltäjältä uuden laulun: *Saarella palaa*. *Saarella palaa* -laulun syntytarina on Sibeliuksen kuoromusiikille hyvin tyypillinen, sillä suurin osa lauluista on sävelletty ystäville näiden pyynnöstä.

Sibeliuksen ensimmäinen julkisesti esitetty säestykseton kuoroteos oli samaisen Ylioppilaskunnan Laulajien 10-vuotisjuhliin sävelletty *Venematka* vuodelta 1893. Sibeliuksen omien sanojen mukaan *Venematka* vaikutti yleisöön ”kuin pommi”. Samanlaisesta vaikutuksesta todistavat myös muut aikalaiset: opiskeluitaan Helsingin Musiikkiopistossa tuolloin aloitellut säveltäjä ja pianisti Selim Palmgren kirjoitti muistelmissaan, kuinka ”pojat näyttivät sen nuotin minulle, jolloin minä olin pudota istualleni ällistyksissäni ja ihastuksissani”. Innostus oli ymmärrettävää, sillä tyyllisesti *Venematka* oli jotain aivan muuta, mihin suomalaiset kuorot olivat tottuneet.

Venematkan yleisömenestystä jatkoivat seuraavana vuonna Sibeliuksen mittavin kuorolaulu, *Rakastava*, joka palkittiin Ylioppilaskunnan Laulajien sävellyskilpailussa toisella palkinnolla. Kriitikot näkivät näiden kahden laulun myötä koittaneen kokonaisen uuden suomalaisen musiikin aikakauden. Koska nämä teokset nykyään ovat sitä tutuinta suomalaista kuoromusiikkia, jää usein huomiotta, että ne olivat aikanaan äärimmäisen vaikeita ja tyyliiltään moderneja kuoroteoksia, jotka eivät päästäneet kuuliijoitan helpolla. Eräskin kriitikko totesi, että ”Sibelius’en [kuoro]laulut owat hywin omituisia. Niistä ei saa juuri minkäänlaista käsitystä ensi kerran soittaessaan. Mutta kun niihin enemmän tutustuu, huomaa niissä kauneutta oikein paljo. [...] Mutta kaunein on kieltämättä ”Rakastawa”, waikka se sisältää niin kummallisia epäsointuja, että aluksi epäilee, onko sitä oikein painettu”.

Sibelius kirjoitti monet 1890-luvun kuorolauluistaan ensin mieskuorolle, ja teki niistä sitten sekakuoroversion. Näin on laita myös *Venematkan* ja *Rakastavan* kohdalla. Sekakuorotuotannon näkökulmasta merkittävä vuosi on 1898, jolloin suosituissa kuorolaulukosarjan *Sävelistö, kaikuja laulustamme* julkaistiin peräti viisi Sibeliuksen sekakuoroversiota: *Rakastava*, *Sortunut ääni*, *Min rastas raataa*, *Aamusumussa* ja *Saarella palaa*. Laulut *Aamusumussa* ja *Min rastas raataa* eivät kuitenkaan olleet sovituksia, vaan ne Sibelius oli säveltänyt nimenomaisesti sekakuorolle – ja todennäköisesti juuri tätä

julkaisusarjaa varten. *Sortuneesta äänestä* on olemassa sekä sekakuoro- että mieskuoroversio säveltäjän itsensä tekeminä, mutta niiden välistä järjestystä ei pystytä säilyneistä lähteistä päättämään. Kumpikin on todennäköisesti vuoden 1898 paikkeilla kirjoitettu.

Vuonna 1898 sävelletty *Sydämeni laulu* tunnettiin mieskuorolauluna vuoteen 1904 asti, jolloin Kansanvalistusseura tilasi Sibeliukselta laulun sekakuoroversion. Kansanvalistusseura halusi laulun opettajien lisäkoulutusta varten järjestettyjen kesäkurssien oppimateriaaliksi. Sibeliuksen ensimmäisenä esitetyn a cappella kuoroteoksen, *Venematkan*, sekakuoroversiota kuorot saivat odottaa aina vuoteen 1914 asti, jolloin Sibelius kirjoitti sovituksensa vastavetona Suomen Laulun esittämälle sovitukselle, jota Sibelius ei pitänyt kelvollisena ja päätti siksi kirjoittaa itse paremman.

1890-luvun kuorolauluista arvoituksellisin lienee *Soitapa sorea neito*, jonka säveltäjä jätti sen valmistuttua pöytälaatikkoon. Teos lienee alun perin tarkoitettu osaksi pitempää sarjaa, jonka muista osista säveltäjän jäämistöstä ei kuitenkaan ole löytynyt kuin pieniä viitteitä. Samalta ajalta on peräisin myös Sibeliuksen kuorotuotannon vähimmälle huomiolle jäänyt sävellys *Työkansan marssi*. Alli Trygg-Heleniuksen pyynnöstä sävelletystä marssista piti tulla suomalaisen työväenliikkeen *Marseljeesi*. Sibeliuksen marssi julkaistiin Viipurin työväenyhdistyksen kalenterissa, mutta varsinaista *Marseljeesia* siitä ei tullut; levikki jäi pieneksi eikä säveltäjä myöhemmin listannut marssia teosluetteloihinsa.

Laulujuhlille lauluja

Kansanvalistusseuran järjestämät laulu- ja soittojuhlat nousivat keskeisiksi isänmaallisiksi tapahtumiksi 1800-luvun loppupuolella. Laulu- ja soittojuhlien yhteisnumeroiksi, jotka esitettiin juhlien pääkonsertissa kaikkien kuorojen muodostamana suurkuorona, Sibelius sävelsi kaikkiaan kolme teosta: *Juhlamarssi* Mikkelin suomenkielisille juhlille vuodeksi 1897, *Isänmaalle* Helsingin suomenkielisille juhlille 1900 sekä *Mån från slätten och havet* Vaasan ruotsinkielisille laulujuhlille 1912.

Vaikka laulujuhlille sävelletyt teokset oli tarkoitettu amatöörikuorojen joukkolauluksi, säveltäjä ei päästänyt esiintyjä helpolla: esimerkiksi *Juhlamarssin* vaikeudesta kertoo paria päivää myöhemmin Päivälehdessä julkaistu arvostelu, jonka mukaan ”ainoa laulu, joka laulukunnille oli enin waiwaa antanut, oli Sibeliuksen Juhlamarssi. Tämän laulun waikuteen nähden esitettiin se erittäin hywin, waikka kyllä olemme warmat, että laulajien joukossa useatkin lauloiwat waan ‘paukseja’”. *Mån från slätten och havet* puolestaan osoittautui niin vaikeaksi, että esityksen johtanut Hans Aufrichtig kirjoitti esitystä varten jousiorkesteriosuuden tukemaan valtavaa, lähes 1300 päistä laulajajoukkoa.

Laulujuhlille sävelletyistä lauluista suurimman suosion sai ylivoimaisesti *Isänmaalle*. Laulun ensiesityksen johti Kaisaniemen puistossa säveltäjä Oskar Merikanto. *Isänmaalle*-laulun ensiesitykseen erityistä isänmaallista henkeä toivat vain pari päivää ennen säädetty postimanifesti ja vielä konserttipäivänä annettu kielimanifesti, jonka mukaan venäjän

kieli olisi otettava käyttöön maan hallintoa koskevia asioita käsiteltäessä. *Isänmaalle*-laulu levisi Suomessa 1900-luvun ensimmäisenä vuosikymmenenä niin seka- kuin mieskuorolaulunakin – molemmilla kotimaisilla kielillä.

3 patrioottista laulua (Opus 65)

Opuksena 65 Sibelius suunnitteli julkaisevansa kokonaisuuden otsikolla *3 patrioottista laulua*. Opuksen avausnumeroksi Sibelius valitsi Vaasan laulujuhlille sävelletyn *Män från slätten och havet* -laulun.

Opukseen suunniteltu toinen laulu oli *Kallion kirkon kellosävel*, joka ei alun perin ollut tarkoitettu kuorolauluksi. Kun vuonna 1912 valmistui Sörnäisten seurakunnan eteläisiin osiin uusi kirkko, jonka torniin asennettiin uudenaikainen, sähköllä toimiva kellokoneisto, Sibelius sävelsi kelloa varten melodian, jota koneisto soittaisi kahdesti päivässä. Kirkon vihkiäistilaisuuden jälkeen monissa sanomalehdissä julkaistiin seuraavana päivänä virheellisesti, että uuden kellomelodian olisi säveltänyt Heikki Klemetti.

Väärinkäsitys ärsytti Sibeliusa, joka päätti kirjoittaa melodiasta kaksi sovitusta: yhden pianolle ja yhden sekakuorolle. Sibelius ajatteli, että julkaisemalla melodian omissa nimissään väärinkäsitys ei ainakaan leviäisi. Sekakuoroversiota varten hän pyysi Heikki Klemettiä sepittämään sanat, jotka voitaisiin liittää melodian sekakuoroversioon. Klemetti suostuikin ystävänsä pyyntöön.

Opuksen kolmas patrioottinen laulu sai alkunsa vuonna 1911, kun Eteläsuomalaisen Osakunnan piirissä syntyi ajatus, että Uudellamaalla tulisi olla oma maakuntalaulu. Osakuntalaiset pyysivät maakuntansa kuuluisinta säveltäjää säveltämään J. H. Erkon runon *Uusimaa*. Sibelius kieltäytyi tehtävästä, koska Oskar Merikanto oli kyseisen runon jo aiemmin säveltänyt mutta suostui kuitenkin kirjoittamaan maakuntalaulun, mikäli osakuntalaiset hankkisivat uuden runon. Tätä varten järjestettiin runokilpailu, jonka voitti Kaarle Terhi. Sibelius vastaanotti runon juuri ennen joulua 1911 ja kävi työhön välittömästi. Säveltäjä oli selvästi innostunut projektista. Päiväkirjaansa hän kirjoitti, että laulusta olisi tuleva ”monumentti, joka kulkee läpi vuosisatojen”.

Tuntemattomasta syystä opukseen 65 jäi lopulta vain kaksi laulua, vaikka vuonna 1917 Sibelius suunnitteli lisäävänsä opukseen vielä neljännen laulun, *Drömmarna*. Neljännen laulun lisäämisen sijaan Sibelius poisti lopulta *Uusmaalaisten laulun* opuksesta 65 ja nykyään sen muodostavat siis parivaljakko *Män från slätten och havet* ja *Kallion kirkon kellosävel*.

Ystäville omistettuja sävellyksiä

Kesällä 1902 Sibelius oli käymässä lapsuudenystävänsä Walter von Konowin luona Sääksmäellä. Naapurin lapset Anna, Elli ja Karin Levón olivat kuuluisan säveltäjävieraan kunniaksi harjoitelleen muutamia kolmiäänisiä kansanlauluja, joita he kävivätkin Sibeliuksen makuuhuoneen ikkunan takana laulamassa. Von Konow ja Sibelius tekivät lapsille kiitokseksi kolmiäänisen laulun *Kotikaipaus*, jonka he lahjoittivat perheelle seuraavana päivänä. Lapsille kirjoitettua sävellystä ei

päätynyt sellaisenaan Sibeliuksen itsensä kirjoittamaan teosluetteloon, mutta hän käytti siihen sepittämänsä melodian myöhemmin yksinlaulussa *Jag är ett trä* (Opus 57).

Thérèse Hahl oli aikansa merkittävimpiä hahmoja suomalaisessa kuoropiireissä. Hahlin 60-vuotissyntymäpäiville Sibelius kirjoitti kuorolaulun *Den 25 Oktober 1902*, jonka hän itse juhliissa johti. Hahlin merkityksestä aikansa musiikkielämälle kertoo hyvin se, että Sibelius ei ollut ainoa säveltäjä, joka juhlia omalla sävellyksellään kunnioitti: myös yliopiston musiikinopettaja Richard Faltin johti juhliissa oman motettinsa. Juhlissa esitetty Sibeliuksen laulu oli *Den 25 Oktober 1902 [1]*. Hieman juhlien jälkeen Sibelius sävelsi Wasastjernan runon uudelleen, koska runoilija itse ei ollut tyytyväinen ensimmäiseen sävellykseen. Sibelius itse piti kuitenkin varhaisempaa sävellystä parempana.

Ej med klagan on kirjoitettu Albert Edelfeltin hautajaisiin elokuussa 1905. Sibelius ja Edelfelt olivat ystäväystyneet taiteilijan viimeisinä elinvuosina. Muutama päivä Edelfeltin kuoleman jälkeen Sibelius kirjoitti mesenaatilleen Axel Carpelanille: ”En voi sanoa, kuinka minulla on häntä ikävä. Elämä on lyhyt!!” Sibeliuksen alkuperäisenä suunnitelmana oli kirjoittaa hautajaisiin mieskuorolaulu. Saatuaan mieskuorolaulun valmiiksi hän kuitenkin kirjoitti siitä uuden version; selvästi ensimmäistä versiota tyyneemmän sekakuoroversion, jonka hän itse hautajaisissa johti.

Lauluja kouluihin

Sibelius sävelsi kaksi lapsikuorolaulukokoelmaa: *Carminalia* ja *Three Songs for American Schools*. Kokoelmista varhaisempi, *Carminalia*, koostuu kolmesta vanhasta melodiasta, jotka painettiin jo 1582 *Piae Cantiones* -kokoelmassa. Elise Stenbäck kirjoitti muistiin 1890-luvulla Loviisassa kuulemansa variantit näistä vanhoista melodioista ja lähetti ne Sibeliukselle. Sibelius kirjoitti melodioista kolme versiota oleskellessaan Berliinissä vuonna 1898. Kaksi ensimmäistä versiota perustuvat tuttuihin *Piae Cantiones* -lauluihin, kun taas kolmas versio perustuu Stenbäckin Loviisassa kuulemiin variantteihin.

Toisen koulukuoroille tarkoitetun kokoelman, *Three Songs for American Schools*, taustalla on säveltäjä Horatio Parker, joka vuonna 1913 suunnitteli musiikin oppikirjaa. Kirjaa varten hän pyysi monia aikansa eturivin säveltäjiä kirjoittamaan lapsille sopivia lauluja. Sibelius täytti kollegansa pyynnön. Amerikkaan lähetetyt kolme lapsikuorolaulua jäivät Suomessa melko tuntemattomiksi, sillä niitä ei säveltäjän elinaikana julkaistu amerikkalaisen oppikirjasarjan ulkopuolella. Samana vuonna 1913 Sibelius kirjoitti lapsikuorosovituksen neljästä omasta teoksestaan: *Soi kiitokseksi Luojan, Aamusumussa, Nejden andas ja Terve, ruhtinatar*. Sibelius ei kuitenkaan kahta jälkimmäistä laulua lähettänyt eteenpäin ja ne julkaistiin vasta säveltäjän kuoleman jälkeen.

Kaksi koululauluista on kirjoitettu aivan tiettyä tapahtumaa varten: *Kantat* ja *Kansakoululaisten marssi*. *Kantat* -laulun Sibelius sävelsi turkulaisen tyttökoulun, Heurlinska skolanin 50-vuotisjuhliin, joita vietettiin vuonna 1911. Tilauksen taustalla oli koulun historianopettaja, Sibeliuksen lapsuudenystävä Walter von Konow. *Kansakoululaisten marssilla* puolestaan juhlittiin kansakoulun isän Uno Cygnaeuksen satavuotisjuhlia vuonna 1910.

Touko-kesäkuussa vuonna 1925 syntyi kaksi koululaulua. *Koulutien* Sibelius sävelsi julkaistavaksi koululaisten keskuudessa varsin suosituksessa Koululaisen muistikirja -nimisessä julkaisussa. Laulusta tuli nopeasti hyvin suosittu. *Skolsången* Sibelius sävelsi ilman tekstiä; säveltämänsä melodian hän lähetti runoilija Nino Runebergille, joka sepitti runon suoraan Sibeliuksen käsikirjoitukseen. Sibelius tarjosi ruotsinkielistä koululaulua kustannettavaksi mutta ei siinä onnistunut. Laulu julkaistiin vasta 1990-luvulla.

Virsikirjaan

Den höga himlen och den vida jorden tilattiin ruotsinkielistä virsikirjaa varten vuonna 1927. Sibeliukselle sävellettäväksi lähetetty runo on sikäli hämmästyttävä, että se on Jacob Tegengrenin käännös Simo Korpelan alun perin suomenkielisestä runosta. Vaikka melodia on sävelletty nimenomaan ruotsinkieliseen tekstiin, on laulua laulettu myös suomenkielisin sanoin.

Joululaulu *On lapsonen syntynyt meille* on sävelletty SLEYN hengellistä lastenlaulukirjaa varten vuonna 1929. Tätä tilausta varten Sibelius sai yllättävän tarkat ohjeet: laulu olisi ”sävellettävä yksinkertaiseksi koraaliksi, ei d korkammalle, niin että lapsen voisivat sen helposti laulaa”. Sibelius sävelsi pyydentyynlaisen laulun muutamassa viikossa. *On lapsonen syntynyt meille* tunnetaan ehkä paremmin toisilla sanoilla *Nyt seimelle pienen lapsen*. Ei ole tiedossa, hyväksyikö Sibelius laulun sanojen vaihtamisen.

Myös muiden kuorolaulujen tekstiä on säveltämisen jälkeen muutettu: suomenkielisessä virsikirjassa *Soi kiitokseksi Luojan* on muodossa *Soi kunniaksi Luojan*. Sibelius ei ollut muutoksesta hyvillään ja korosti, että mikäli virttä halutaan laulaa Ainolassa, se tulee laulaa alkuperäisin sanoin.

Virsikirjaan päätyi lopulta myös joululaulu *En etsi valtaa, loistoa*. Laulun suosiosta kertoo se, että Sibelius kirjoitti siitä kaikkiaan neljä kuorosovitusta: mieskuorolle (1935), naiskuorolle (1942), kolmiääniselle lapsikuorolle (1954) ja kaksiääniselle lapsikuorolle (1942). Vuonna 1942 kaksiäänisen lapsikuorosovituksen sai myös säveltäjän toinen joululaulu *On hanget korkeat, nietokset*.

Promootiokantaatti

Sibelius sävelsi vuoden 1897 Helsingin Yliopiston promootiota varten kantaatin solisteille, kuorolle ja suurelle orkesterille. Alkuperäistä promootiossa kuultua kantaattia ei enää pystytä esittämään, sillä esityksen jälkeen teoksen partituuri ja osa soittajien käyttämistä stemmoista hukkuivat, eikä säilyneiden aineistojen perusteella alkuperäistä kantaattia pystytä kokonaan rekonstruoimaan.

Pari vuotta kantaatin esityksen jälkeen Sibelius kuitenkin sovitti kantaattinsa parhaat palat sekakuorosarjaksi. Sekakuorosarjan yksittäisistä osista tuli nopeasti hyvin suosittuja; erityisesti *Soi kiitokseksi Luojan*, *Tuule, tuuli, leppeämmin* ja *Me nuoriso Suomen*, jotka julkaistiin erillisinä lauluina monissa laulukirjoissa.

Opiskeluajan sävellyksiä

Sibelius opiskeli vuodet 1885–1889 Helsingin Musiikkiopistossa, joka nykyisin tunnetaan Sibelius-Akatemiana. Sibeliuksen sävellysopestoihin kuului monenlaisten harjoitussävellyksien kirjoittaminen. Tuolta ajalta on säilynyt muutama kuorolaulu, jotka eivät ole aivan tyypillisiä sävellysharjoituksia. Levyllä kuultavat laulut *Hur blekt är allt, När sig våren åter föder, Tanke, se hur fågeln svingar* ja *Ensam i dunkla skogarnas famn* on kirjoitettu selvästi vapaampaan tyyliin kuin varsinaiset sävellysharjoitukset. Laulut ovat todennäköisesti vuodelta 1888 tai 1889. Samalta ajalta on myös uusmaalaiseen kansanballadiin tehty kuorosovitus *Ack hör du fröken Gyllenborg*.

Finlandia-hymni

Vaikka *Finlandia-hymniä* oli laulettu amerikansuomalaisten keskuudessa jo vuosikymmeniä, ensimmäinen Sibeliuksen auktorisoima laulettava versio syntyi vasta vuonna 1938, kun laulaja Wäinö Sola ehdotti Sibeliukselle sen sovittamista mieskuorolle; Sola oli itse kirjoittanut tekstin ja hänen tausta-ajatuksestaan oli korvata *Maamme*-laulu Finlandialla Suomen kansallishymninä. Solan teksti jäi pian pois käytöstä, sillä V. A. Koskenniemi kirjoitti pari vuotta myöhemmin *Finlandia-hymniin* uudet sanat. Sekakuorosovituksia *Finlandia-hymnistä* Sibelius kirjoitti kaksi kappaletta vuonna 1948. Sibelius kirjoitti ensin sovituksen As-duurissa, mutta jätti sen pöytälaatikkoon. F-duuriversion hän lähetti Fazerille ja sitä kautta julkisuuteen.

Sakari Ylivuori

Viron filharmonian kamarikuoro on kansainvälisesti tunnetuimpia virolaisia musiikkikokoonpanoja. Kuoron perusti vuonna 1981 Tõnu Kaljuste, joka oli taiteellisena johtajana ja ylikapellimestarina 20 vuoden ajan. Hänen seuraajiaan ovat olleet Paul Hillier (2001–2007), Daniel Reuss (2008–2013) ja syyskuusta 2014 Kaspars Putniņš.

Kuoron ohjelmisto on ajallisesti laaja, barokista nykymusiikkiin, ja keskittyy erityisesti virolaisiin säveltäjiin (Arvo Pärt, Veljo Tormis, Erkki-Sven Tüür), joiden musiikkia se vie maailmalle. Kuoro pitää 60–70 konserttia Virossa ja ulkomailla vuosittain.

Kuoron huomattavina yhteistyökumppaneina ovat olleet kapellimestareista Claudio Abbado, Helmuth Rilling, Eric Ericson, Neeme Järvi, Paavo Järvi, Olari Elts, Roland Böer, Frieder Bernius, Stephen Layton, Marc Minkowski, Sir Colin Davis, Louis Langree ja Paul McCreesh sekä orkestereista Lontoon sinfoniaorkesteri, Mahler-kamariorkesteri, Salzburg Camerata, Les Musiciens du Louvre-Grenoble, Baselin kamariorkesteri jne.

Useat musiikkijuhlat ja konserttitalot ympäri maailman ovat olleet kuoron vierailuohjelmassa: festivaaleista BBC Proms, Mozartwoche, Edinburghin festivaali, Aix-en-Provencen festivaali, Cervantinon kansainvälinen festivaali ja Vale of Glamorgan –festivaali sekä konserttitaloista Sydneyn oopperatalo, Wienin konserttitalo, Singaporen Esplanade, Washingtonin Kennedy Center ja New Yorkin Carnegie Hall, Metropolitan-museo ja Lincoln Center.

Kuoron ECM-, Virgin Classics-, Carus-, Harmonia Mundi-, ja Ondine-levymerkeille tekemät levyt ovat voittaneet useita palkintoja, mm. kaksi Grammy-palkintoa Paul Hillierin johtamalle levyllä *Arvo Pärt. Da Pacem* (2007) ja Tõnu Kaljusteen johtamalle levyllä *Arvo Pärt. Adam's Lament* (2014).

www.epcc.ee

Heikki Seppänen valmistui kanttori-urkuriksi Sibelius-Akatemiasta vuonna 1984 ja suoritti musiikinjohtajan tutkinnon 1987. Hän on opiskellut urkujensoittoa Eero Väättäisen ja Sirkka-Liisa Jussila-Gripentrogin johdolla sekä laulua Esa Ruuttusen johdolla. Kuoron- ja orkesterinjohtoa Seppänen opiskeli Matti Hyökin, Ulf Söderblomin ja professori Jorma Panulan johdolla. Heikki Seppänen on osallistunut myös professori Yuri Simonovin (Moskova) kapellimestarikursseille. Hän on johtanut mm. seuraavia kuoroja: Turun Linnan Kamarikuoro, Brahe Djäkna, Florakören, Vox Cantorum ja Viron Filharmoninen Kamarikuoro. Kapellimestarina Seppänen on johtanut perustamaansa Turun Linnan Muusikot -kamariorkesteria ja tämän lisäksi hän on johtanut useissa konserteissa mm. Helsingin Barokkiorkesteria ja Drottningholmin barokkiyhtyettä (Ruotsi) sekä Moskovan Sinfoniaorkesteria. Vuoden 2014 alusta Heikki Seppänen on toiminut johtavana kanttorina Hämeenlinnan kirkossa.

LYRICS

CD 1

1 Rakastava (*The Lover*), JS 160c

(text: Kanteletar)

Miss' on kussa minun hyväni,
miss' asuvi armahani,
missä istuvi iloni,
kulla maalla marjaseni?
Ei kuulu ääntävän ahoilla
lyövän leikkiä lehoissa,
ei kuulu saloilta soitto
kukunta ei kunnahilta.
Oisko armas astumassa
marjani matelemassa,
oma kulta kulkemassa
valkia vaeltamassa,
toisin torveni puhuisi,
vaaran rinnat vastoaisi,
saisi salot sanelemista,
joka kumpu kukkumista,
lehot leikkiä pitäisi,
ahot ainoista iloa.

Täst' on kulta kulkenunna,
täst' on mennyt mieli tietty,
tästä armas astununna,
valkia vaeltanunna;
tässä on astunut aholla,
tuossa on istunut kivellä.
Kivi on paljo kirkkahampi,
paasi toistansa parempi

Where is she where is my darling,
where dwells she now, my dearest,
where does she sit, my heart's delight,
in what land, my honey flower?
Now nothing moves in the meadowland,
no-one plays in the pine woods,
no voice is heard in the valley,
no cuckoo calls from the valley.
Does my sweetheart weary wander?
Where does she walk by the water?
Where are you my own beloved,
travelling untrodden paths?
Loud my horn I will blow once more,
loud the hills will echo in answer,
till the message reaches the marshes.
Were she here my horn would speak
till the treetops trembled,
every meadow awakened.

Here my darling has walked,
here my true love has trodden,
here my sweetheart has stood,
here wearily wandered.
Here she moved in the meadowland,
there the rock where she rested,
rock much finer, much brighter,
better than other rocks.

kangas kahta kaunihimpi
lehto viittä lempiämpi
korpi kuutta kukkahampi
koko metsä mieluisampi,
tuon on kultani kulusta,
armahani astunnasta.

Hyvää iltaa, lintuseni.
Hyvää iltaa, kultaseni.
Hyvää iltaa nyt, minun oma armahani!
Tanssi, tanssi, lintuseni,
tanssi, tanssi, kultaseni,
tanssi, tanssi nyt, minun oma armahani!
Seiso, seiso, lintuseni,
seiso, seiso, kultaseni,
seiso, seiso nyt, minun oma armahani!
Anna kättä, lintuseni,
anna kättä, kultaseni,
anna kättä nyt, minun oma armahani!

Käsi kaulaan, lintuseni,
käsi kaulaan, kultaseni,
halausta kultaseni,
halausta nyt minun oma armahani!
Suuta, suuta, lintuseni,
suuta, suuta, kultaseni,
halausta lintuseni,
halausta nyt minun oma armahani!

Suuta, suuta, minun oma armahani!
Jää hyvästi lintuseni,
jää hyvästi kultaseni,
jää hyvästi lintuseni,
jää hyvästi nyt minun oma armahani!

Heather twice as fragrant for her,
woodland seems five times more leafy,
meadows far more full of flowers,
all the forest far fairer
where my fair one's foot has trodden,
where my darling one has walked.

So good evening, pretty birdling,
so good evening, my honey flower,
so good evening now, my own beloved!
Dance, O dance my pretty birdling,
dance, O dance my honey flower,
dance, O dance now my own beloved!
Stop, O stop my pretty birdling,
stop, O stop my honey flower,
stop, O stop now my own beloved!
Give your hand, my pretty birdling,
give your hand my honey flower,
give your hand now my own beloved!

Hold me so, my pretty birdling,
hold me so, my honey flower,
and embrace me, honey flower,
and embrace me, my own beloved!
Kiss me, kiss me pretty birdling,
kiss me, kiss me honey flower,
and embrace me, pretty birdling,
and embrace me now, my own beloved!

Kiss me, kiss me my own beloved,
Now farewell, my pretty birdling,
now farewell, my honey flower,
now farewell, my pretty birdling,
now farewell to you, my own beloved!

From Six Songs, Op. 18

2 Sortunut ääni (The Voice Now Stilled), Op. 18 No. 1

(text: Kanteletar)

Mikä sorti äänen suuren,
äänen suuren ja sorian,
äänen kaunihiin kaotti,
jok' ennen jokena juoksi,
vesivirtana vilasi,
lammikkona lailatteli?

Suru sorti äänen suuren,
äänen suuren ja sorian,
äänen armahan alenti,
jottei nyt jokena juokse,
vesivirtana vilaja,
lammikkona lailattele.

Suru sorti äänen suuren,
äänen suuren ja sorian.

3 Venematka (The Journey by Boat), Op. 18 No. 3

(text: Kalevala)

Vaka vanha Väinämöinen
laskea karehtelevi
tuon on pitkän niemen päästä,
kylän kurjan kuuluvilta.
Laski laulellen vesiä,
ilon lyöen lainehia.
Neiet niemien nenissä
katselevat, kuuntelevat:
"Mi lienee ilo merellä,
mikä laulu lainehilla,

What came to still that mighty voice
whose song was great and graceful?
What came to silence that fair song
which flowed as a river's flood,
darted like a little brook,
laid lazily like a stagnant pond?

Sadness stilled the mighty voice,
its song so graceful yet so great,
wound the bless'd tune to a close.
It flows no longer like the flood,
nor darts like a little brook,
lays no more like a stagnant pond.

Sadness stilled the mighty voice,
its song so graceful yet so great.

Old Väinämöinen, that sturdy fellow,
set off with a song to plow the waters.
He cast off his boat from the long naze
and left the hapless village behind him.
With a merry song he plowed the waters
down the force, through buffeting billows.
The maidenfolk stood at the end of the naze
and watched and listened from the shore:
"What joyful strains come off the waters?
What song is this that rides the waves?"

ilo entistä parempi,
laulu muita laatusampi?”

Laski vanha Väinämöinen,
laski päivän maavesiä,
päivän toisen suovesiä,
kolmannen kosen vesiä.
Laski laullellen vesiä,
ilon lyöen lainehia.

4 Saarella palaa (*Fire on the Island*), Op. 18 No. 4

(Text: Kanteletar)

Saarella palaa.
Tuli saarella palavi.
Kenpä tuolla tulta poltti?
Sulho tuolla tulta poltti.
Mitä sulho raatelevi?
Korjoansa kirjottavi.
Mitä tuolla korjasella?
Neittä tuolla korjasella.
Mitä neito raatelevi?
Neito kultakangasta kutoo,
hopeaista helkyttää.

5 Sydämeni laulu (*Glade of Tuoni*), Op. 18 No. 6

(Text: Aleksis Kivi 1834–1872)

Tuonen lehto, öinen lehto!
Siell’ on hieno hietakehto,
sinnepä lapseni saatan.

What joy which other joys surpasses?
What voice which outsings other bards?”

Onward went Väinämöinen on his journey,
one whole day down inland rivers,
a second through low-lying marshes,
a third day down the rushing rapids.
With a merry song he plowed the waters
down the force, through buffeting billows.

There is fire on the island,
There is fire to be seen.
Who has set the blaze alight?
The bridegroom it is who lit the blaze.
What purpose behind his toil and fire?
A top coat of tar for his fine new sled.
And what does he plan to do with it?
Why, carry the maid, his bride-to-be!
The maid too is toiling, but over what?
She weaves golden braid into fine cloth,
and spins silver threads with ease.

Glade of Tuoni, dusky glade!
You shield a soft and sandy cradle
where I shall bring my child at last.

Siell' on lapsen lysti olla,
Tuonen herran vainiolla,
kaitsea Tuonelan karjaa.

Siell' on lapsen lysti olla,
illan tullen tuuditella
helmassa Tuonelan immen.

Onpa kullan lysti olla,
kultakehdoss' kellahdella,
kuullella kehrääjälintuu.

Tuonen viita, rauhan viita!
Kaukana on vaino, riita,
kaukana kavala maailma.

6 Min rastas raataa (*Where the Thrush Toils*), JS 129

(Text: Kanteletar)

Min rastas raataa,
sen pyyhyt pyytää,
onneton ottaa,
vaivainen varastaa,
lapiolle laittaa,
telikälle työntää,
oven alle peittää,
vastalla kattaa.
Talonpoika takoo,
keihäitä keittää,
poika oottaa,
tyttöjä tuolla,
savisissa saappahissa
kirjavissa kintahissa.
Meren römä rönky,
tuulonen tuulee

There is no happier place to roam
than the Lord of Tuoni's fertile fields,
where the child may play shepherd to the flock.

There is no place of rest so sweet
than in the lap of the mistress of Tuonela,
lulled to sleep by her lullaby.

Nowhere does slumber come so deep
than rocked in a hammock of gold
to the strains of the nightjar's song.

Leafy Tuoni, glade of peace!
Strife wields no power o'er your domain,
remote from the wicked world.

Where the thrush toils
the partridge pecks,
the hapless hold,
the troubled thief,
shovel onto spades,
shift onto sledges,
hide into hidey-holes,
bury under birch-whisks.
The swain is in the smithy,
forges, makes his spears;
the young lad stands waiting,
girls giggle at a distance,
clods clinging to their boots,
fancy mittens for their boast.
The sea's rumble is resounding,
the wind is whistling nigh,

kuningas kuulee,
viieltä virstalta,
kuuelta kulmalta,
seitsemältä selkoselta,
kaheksalta kankahalta.
Kuningas kuulee.

the king heeds what he hears,
from five leagues and further,
from six of the earth's corners,
from seven lengths of the lake,
from eight meadows off or more.
The king heeds what he hears.

Carminalia, JS 51c:

(Text: Piæ Cantiones, 1582)

7 | *Ecce novum gaudium (Behold a New Joy)*

Ecce novum gaudium,
Ecce novum mirum,
Virgo parit filium,
Quae non novit virum.
Quae non novit virum,
Sed ut pyrus pyrum,
Gleba fert papyrus
Florens lilium.
Ecce quod natura
Mutat sua jura,
Virgo parit pura,
Dei filium.

Behold a new joy,
Behold a new wonder,
A virgin, bears a son,
She who did not know man.
She who did not know man,
But bears him as fire brings forth fire,
Or a field reeds,
As a lily brings forth flowers.
See how nature's laws
Change,
A pure virgin brings forth
A son of God.

8 | *Angelus emittitur (An Angel is Sent Out)*

Angelus emittitur An angel is sent out
Ave dulce promitur
Semen Dei seritur,
Igitur porta coeli panditur.

An angel is sent out
The sweet greeting is offered
The seed of God is sown –
Thus is the gate of heaven thrown open.

9 III In stadio laboris (*In Athletic Strife*)

In stadio laboris
Currunt omnes socii;
Sed bravium honoris,
Non sequuntur singuli.
Si non vis onerari,
Caveas honorari,
Honor vult onere gravari.

In athletic strife
All the brethren are racing;
But it is not victory's honour
That each one pursues.
If you would not be burdened
Beware of honour,
Honour is bound to weigh you down.

16 Kotikaipaus (*Homesickness*), JS 111

(Text: Walter von Konow 1866–1943)

Kevein siivin niinkuin tuuli
ajatukseen kiittää pois –
Oi, jos joku niitä kuuli –
surun lievitystä tois!
Tuonne kaipaam, oi, jos voisin,
lentää niinkuin lintunen,
iloinen kuin sekin oisin,
saisin nähdä kultasen.
Ei oo ihminen tuo kulta,
jota nähdä haluisin –
oma metsä, oma multa,
josta olen kotoisin.

On light wings just like the wind
My thoughts fly away –
Oh, if someone heard them –
And took away my sorrow!
I yearn to be there; oh, if I could
Fly just like a little bird,
Like it, I would be merry,
I would get to see my beloved.
My beloved is not of human kind,
Whom I should like to see –
It is my own forest, my own soil,
Whence I come.

17 Isänmaalle (*To the Fatherland*), JS 98a

(Text: Paavo Cajander 1846–1913)

Yks' voima sydämehen kätkeyty on,
se voima on puhdas ja pyhä.
Se tuttuko on vai tuntematon,
niin valtaa se miellä yhä.
Salamoina se tuntehet saa palamaan,

A single strength is concealed in my heart,
That strength is pure and holy.
Whether familiar or unfamiliar,
It dominates the mind.
Like lightning, it burns,

se taivaast' on kotoisin kerrotaan,
ja isänmaa on sen nimi.

Se tunnussana se Suomenmaan
vei urohot kuolon teille,
vei nälkää, vaaroja voittamaan,
vei valoa voittamaan meille,
ja rauhan töissä se ollut on
se toivon tähti sammumaton,
joka tien vapautehen viittaa.

Niin aina olkohon Suomenmaass'
ain' uljuutt' uskollisuutta!
Kun vaara uhkaa, ne luokohot taas
vapautta ja valoa uutta.
Tää maa ei koskaan sortua saa,
eläköön tämä muistojen, toivojen maa,
eläköön, kauan eläköön Suomi!

18 Hur blekt är allt (*So Faded Everything Is*), JS 96

(Text: Johan Ludvig Runeberg 1804–1877)

Hur blekt är allt, hur härjat, vissnat, dött!
Var är den blomning nu, som sommarn fött?
I dalen domnar allt, i skogen tiges,
Och till en grav den skumma jorden viges.

19 När sig våren åter föder (*When Spring is Born Again*), JS 139

(Text: Johan Ludvig Runeberg 1804–1877)

När sig våren åter föder
Klar och ljuv,

It is said to emanate from heaven,
And its name is the fatherland.

Its nomenclature, Finland,
Has led brave men to their deaths,
Led them to hunger, to conquer dangers,
Led them to achieve victory,
And it has been present at the work done in peacetime,
An inextinguishable star of hope,
Which shows the way to freedom.

Let there always be on Finnish soil
Great courage and steadfastness!
When danger threatens, they will create
New freedom and light.
This country may never be vanquished,
Long live this land of memories and hopes,
Long live Finland!

So faded everything is, so ravaged, withered, dead!
Where are those blooms that the summer bore?
In the valley all is numbing, the forest is silent,
And the shady earth is consecrated to a grave.

When spring is born again
Bright and lovely,

Dagen ler och solen glöder –
Vaknar du.
Fäster vid din bleka stängel
Blad och knopp,
Och från gruset, som en ängel,
Lyftes opp.

20 Tanke, se hur fågeln svingar
(Thought, See how the Bird Swoops), JS 191
(Text: Johan Ludvig Runeberg 1804–1877)

Tanke, se, hur fågeln svingar
Under molnet lätt och fri;
Även du har dina vingar
Och din rymd att flyga i.

Klaga ej att du vid gruset
Som en fånge binds ännu;
Lätt som fågeln, snabb som ljuset,
Mer än båda fri är du.

Är det glatt på jorden, vila
Bland dess fröjder glad också;
Är det sorgligt, ila, ila
Bort till högre världar då.

21 Ensam i dunkla skogarnas famn
(Alone in the Dark Forest's Clasp), JS 72
(Text: Emil von Qvanten 1827–1903)

Ensam i dunkla skogarnas famn
går jag enslig stig.

The day smiles and the sun is warm –
You awaken.
And to your fragile stem
Are added leaf and bud,
And from the earth, like an angel,
Is lifted up.

Thought, see how the bird swoops
Light and free beneath the cloud;
You too have your wings
And your space in which to fly.

Do not complain, that like a prisoner
You are bound to the earth;
Light as a bird, quick as light,
You are freer than them both.

It is a joy to rest on earth,
Joyous among earth's delights;
If you are sad, then hurry, hurry
Away to a higher world.

Alone in the dark forest's clasp
I go my solitary way.

Doften, rosor, doften, blommor i fläktars sus,
doften alla, vid stjärnors ljus,
dofta, hjärta,
dofta stilla i natten.

Ensam i gröna skogarnas lund
går jag ensam stig.
Sjungen skogar.
Ja sjungen skogar, sjungen grottor
vid källors brus,
sjungen alla, vid månens ljus.
Sjung, mitt hjärta,
sjung helt stilla i natten.

Ensam i mörka skogarnas djup
går jag ensam stig.
Vaknen, andar, i lundars sus,
vaknen alla, vid nattligt ljus,
vakna hjärta,
vakna stilla i natten.

22 Ack hör du fröken Gyllenberg
(Ah! Listen, Miss Gyllenberg), JS 10
(Text: Traditional)

Ack! hör du fröken Gyllenberg, vad jag nu säger dig,
Uti lunden:
"Vill du nu följa ur landet med mig?"
För dem jag haver tingat i min ungdom.

Be fragrant, roses, be fragrant, flowers,
all be fragrant, by the light of stars,
be fragrant, heart,
serenely fragrant in the night.

Alone in the green forest's grove
I go my solitary way.
Yes, sing forests, sing caverns
by the rush of springs.
Sing all together, by the light of the moon.
Sing my heart,
sing quite softly in the night.

Alone in the dark forest's depths
I go my solitary way.
Wake up, spirits, in the sighing groves,
wake up, in the nocturnal light,
wake up heart,
wake up softly in the night.

Ah! listen, Miss Gyllenberg, to what I tell you now,
In the grove:
'Will you follow me out of the country?'
For I have longed for them in my youth.

23 Työkansan marssi (*The March of the Labourers*), JS 212

(Text: J. H. Erkkö 1849–1906)

Työkansa, nouskaamme!
Tuo entisyyden loistoisuus
ja nykyisyyden mahtavuus
on työtämme.
Nyt painavatko meitä ne!
Ne niskoittamme puistamme.
Täysikäisiksi kypsyttaa
meit' aika tää
ja neuvoo menneisyys.

Työkansa, nouskaamme!
Työ korkeimman on tahtoa
mut kurjuus orjan kahleita –
ne katkomme.
Siks' emme raada juhtina,
vaan luonnon eturinnassa,
valoa kohti pyrkien,
töin, taistellen –
se meidän valtatie.

Työkansa, nouskaamme!
On meissä Suomi suurinna
ja kansan voima vahvinna
me nouskaamme!
Kun perhekunnat, lapsemme
me valvehille nostamme,
ne uuden voiman tenhokkaan
tuo maailmaan
ja Suomen vahvuuden.

Men of labour, rise up!
Our history's glory, our present might:
these are fruits of our labours,
the sweat of our brow.
Need we bear the yoke we have borne thus far?
Let it be no burden, but shake it off!
The alliance of this time through
which we live
with the wisdom of triumphs past
will yet see us come of age.

Men of labour, rise up!
A mission divine is the source of our will,
the chains of slavery drag us down
but these we will break asunder.
Nor will be strain like oxen at the plough –
rather, abreast with nature's goal,
we will struggle on, courageously,
with toil and mettle toward the light,
down the road our nation treads.

Men of labour, rise up!
In us lies the greatness which is Finland's,
likewise her people's strength,
so let us rise!
When once we exhort to action sweet
our families, offspring, kin,
their power will be of a magic kind
from which will sprout not just our strength
but Finland's nation's too.

Työkansa, nouskaamme!
Meit' osa kallis vartoaa,
töin, toimin, voimin valloittaa
sen tahdomme.
Työn kunnia, työn arvo, ne
ja valistus on toivomme,
kaikk' oikeudet tasaiset,
tiet avoimet
ja veljein vertaisuus.

24 Soitapas sorea neito (*Play Pretty Maiden*), JS 176

(Text: Kanteletar)

Eilaa, eilaa...
Soita, soita,
soitapas sorea neito,
Rannin neito rallattele,
sorealla soitollasi,
kumealla kulkullasi,
heleällä hengelläsi,
kauniilla kaulallasi.
Soita! Soita!

Anna suuta, Suomen neito,
tälle Suomen sulhaselle,
suu ei kulu suudellessa,
käsi kättä antaessa.
Eilaa, eilaa,
Soita! Soita!

Men of labour, rise up!
A worthy part awaits us now:
to win with deeds and blows,
on this we've set our hearts.
Let the glory and pride which work bestows
be our hope, enlightenment.
Fair franchise and estate be ours to own.
Let Finland's ways be ours to hold
and equal brotherhood.

Eilaa, eilaa...
Play, play,
Play, pretty maiden,
Sing, maiden on the shore,
Sing your graceful tunes,
Sing with resonant articulation,
Sing with bright tone,
Sing with your beautiful voice.
Play! Play!

Kiss me, Finnish maid,
Kiss this bridegroom of Finland,
It is not wasteful for a mouth to kiss,
Nor for hands to be joined.
Eilaa, eilaa,
Play! Play!

25 Juhlamarssi (*Festive March*), JS 105

(Text: Kasimir Leino 1866–1919)

Nouse, kaikki kansa, hengen työhön
eessä käyös joukko nuorison!

Tieto olkohon nyt aseenamme,
rakkaus voima on.

Riennä kilpasille vanha ja nuori,
työtä vainiolla viljoin on:
rimmet hallaiset me valmistamme
töille auringon.

Nouse kaikki kansa hengen työhön
eessä käyös joukko nuorison!

Tieto olkohon nyt oppaanamme,
rakkaus voima on.

Nyt jo ensi kylvöt joutua alkaa,
vilja saatava on korjuuseen:
hengen viljakin on hallan arka,
tuuli on kaakkoinen. Riennä!
Tulta sytyttämähän nuoriso reipas!
Lämpö hengen viljan suoja on.
Nouse! Riennä!

26 Aamusumussa (*In the Morning Mist*), JS 9a

(Text: J. H. Erkkö 1849–1906)

Päiv' ei pääse paistamahan
kuu on valtaa vailla,
ihmissilm' ei kauas näytä
aamu-usvan mailla.
Mutta meill' on oiva usko
että päivä voittaa,
siksi mieli kirkastuupi,
ääni raikas soittaa.

Arise! Let the spirit be our guide
as the youthful band leads on!

Let knowledge be our arsenal,
our strength be born of love.

Let young and old alike compete
in reaping a harvest ripe.

Frozen fields we clear with our bare hands
for the sun to gaze down upon.

Arise! Let the spirit be our guide
as the youthful band leads on!

Let knowledge serve to light our way,
and strength be born of love.

The crop sown in spring begins to ripen,
and we must reap it soon while we may;
ever fragile the harvest of the soul
when north-easterlies blow cold.

Onwards, I say! Fire our hearts, young folk!
Your warmth keeps out the frost.

Arise! Go forth!

Daylight's rays pierce not the gloom,
the sun's power holds no sway,

nothing does the human eye espy
A heartfelt hope burns in our souls:

our sun will shine at last!

Let light invade our minds once more,
let our joyful song ring out.

The sun will rise, the day will come

Aamu-usvan mailla
päivä vallan voittaa.

Siksi Suomi taistelee
siksi teemme työtä,
että valon henkivoimat
viihtyis meidän myötä,
että meissä selkiäisi
sumut Suomen maasta,
ettei veljyt veljyttänsä
riistä eikä raasta.
Me kun teemme työtä,
sumut poistuu maasta.

27 Uusmaalaisen laulu
(The Song of the Men of Uusimaa), JS 214a
(Text: Kaarlo Terhi 1872–1921)

Missä maat on mainiommat,
vetreämmät veet,
sadat saartaa niemet, lahdet
rakkaampata rantaa!
Missä virrat viehkeämmät,
salmet, seljänteet,
maa ja meri aulihimmin
aarteitansa antaa!
Uusmaa Suomen kruunussa
on helmi kirkkahin.
Täällä kukkaan puhkeaapi
tiede taidekin,
täällä' on Suomen pää ja sydän,
into hehkuvin, lempi lämpöisin.

to banish the morning fog.

With this in mind, let Finland fight
with toil and sweat of brow:
that seeds of light, the sun's spirit,
may live and thrive in us.
The power to expel the murky dark
rests firmly in our will.
No longer, in the time to come,
will man steal from fellow man.
Our present labours will yet bear fruit
in a land bathed in light, its mists forgotten.

Its rolling lands are good to plough,
its lakes and waters wide,
lined by inlets and jutting capes
and shores dear to behold.
Its streams and rivers charm the eye,
likewise its straits and sounds,
its lands and sea give generously
of all their treasures rich.
Uusimaa, that glorious pearl,
the jewel of Finland's crown,
is for its science and art alike
a garden full of flowers.
Heart and head, this hub of Finland's being
throbs keen with warmth and love.

Jäykkänä ja pystypäin
kuin luoto meressä
ajan aallokossa seisoo
uusmaalainen kansa;
vapauden tunto sykkii
lasten veressä,
valppahana vainon torjuu
oikeus turvanansa.
Suomen siskosarjassa on
nuorin Uusimaa.
Parhaan työmme, lempemme
ja laulumme se saa,
Uusmaa, nimes uljahana
kanna aikain taa –
meidän Uusimaa!

28 Kallion kirkon kellosävel (*The Bells of Kallio Church*), Op. 65b

(Text: Heikki Klemetti 1876–1953)

Päättyy työ, joutuu yö,
hetki levon yö;
kukin saa kiiruhtaa
unen taikamajaan.
Väsyneen se virvoittaa,
uupuneelle uudestaan
elon suo; toivon tuo,
pimeyden piiloistaan
aamu taas kun ajaa.

Päättyy työ, joutuu yö.

Kerran myös elon työs
lopun saava on;
Tuonen maa odottaa

Sturdy, erect, like a scar
beaten on all sides by sea:
thus firmly stand the folk of Uusimaa
amid the waves and tides of time;
the wind of freedom blows for its children,
they sense the breath of change.
With sharpened wits, right on their side,
oppression they oppose.
Though Uusimaa be the youngest
of Finland's family clan,
our greatest labours, dearest love
and loudest song she'll have!
Uusimaa, that noble name
is one she'll always bear.
Uusimaa, our Uusimaa!

Our work is done, night is falling,
It is time to rest.
Everyone can hurry
To the magical place of sleep.
It rejuvenates us when we are tired,
When we are exhausted
It gives life and brings hope.
Morning again drives out
Darkness from its hideaway.

Our work is done, night is falling,

Eventually your life's work
Will also be done.
The kingdom of death is waiting

syliinsä sun sulkee.
Vaan kun yönkin jälkeen uus'
paistaa päivän valkeus,
niinpä myös sekin tie,
joka kuolon kautta vie,
kirkkauteen kulkee.
Jospa ken, muistais sen.

29 Drömmarna (*Dreams*), JS 64

(Text: Jonatan Reuter 1859–1947)

Släktena födas, och släktena gå,
släktena glida som strömmar,
dö och försvinna och slockna ändå,
dö ej de lockande drömmar:
leva i sol och i sorg och i storm,
domna och läggas på bären,
uppstå ånyo i skimrande form,
följa varandra i spåren.
Hur än de komma och hur än de gå,
glida som speglande strömmar,
hur de försvinna och slockna ändå
leva de eviga drömmar.

30 Män från slätten och havet (*Men from Plain and Sea*), Op. 65a

(Text: Ernst V. Knape 1873–1929)

Män från slätten och havet,
går eder längtan långt?
Floderna gå genom slätten.
Vindarna går över havet.
Längre vår längtan går!

To embrace you.
But just like when, after the night is over,
The day's lustre shines anew
So also that way
Which leads to death
Leads as well to brightness.
If only people would remember that.

Generations are born and generations pass,
the generations glide like streams,
die and vanish and become extinct, and yet
enticing dreams never die:
to live in the sun, in sorrow and the storm,
grow numb and be laid on the bier,
rise up again in shimmering form,
following in each other's footsteps.
However they come and however they go,
gliding like reflecting streams,
however they vanish and become extinct,
eternal dreams live on.

Men from plain and sea,
does your longing reach far?
The rivers run across the plain.
Our longing reaches further!
The winds go across the sea.

Män från slätten och havet
finner ej sinnet ro?
Rastlöst forsarna sjunga.
Rastlöst häver sig havet.
Mindre är sinnet i ro.
Män från slätten och havet,
finner ej längtan hem?
Floden går aldrig tillbaka.
Vindarna bliva i fjärran.
All vår längtan till hemmet går,
en gång, när trötta vi varda.

Hembygd, hembygd, solig och fager
står du i dagens och nattens dröm,
där mellan slätternas åkrar och ängar
glider mot havet en evig ström..
Ständigt bygdens söner skåda hän
mot fjärran bort,
långt bort mot slätternas rand.
Vår längtan drar oss
och oro jagar bort.
Du vår längtan, gåtfulla längtan,
drar oss bort till fjärran land
O längtan, du vårt arv är
allt sen tusende år,
du är vårt arv
ifrån släkte till släkte.
Intet dig stäckte,
intet dig hämmar
den dag som går.

Our longing reaches further!
Men from plain and sea,
does your longing find a home?
Restlessly the rapids sing.
Restlessly heaves the sea.
The mind is less at peace.
Men from plain and sea,
can such longing find a home?
The river never returns.
The winds stay in the distance.
All our longing turns homewards,
as we become tired.

Home country, home country, sunny and fair
you fill our dreams both night and day,
where through fields and meadows of the plains
an eternal stream glides to the sea.
The local sons are always gazing
far into the distance,
far away to the edge of the plains.
Our longing pulls us
and anxiety drives us away.
You our longing, our mysterious longing,
bears us away to a distant land.
O longing, you have been our heritage,
for many thousand years,
you are our heritage
from generation to generation.
Never were you thwarted,
never hampered by the passing day.

Lauluja sekakuorolle 1897 vuoden promoottiokantaatista
(Songs for Mixed Choir from the 1897 Promotion Cantata), Op. 23:

1 I Me nuoriso Suomen (The Journey Continues)

(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Me nuoriso Suomen, me riennämme nyt
mert' astumahan elämämme,
jo päivönen armas on selkeynyt:
Hei soutamahan venettämme!
Käy, veikkoni, kiinni jo airohon, käy.
Ja siskoni kulta, sa auta –
Ei valkamorantoa siintävän näy,
sitä kotvahan emme me sauta.

Nyt liittohon vaan:
Ei syntymämaan
saa onnea unhotä koskaan,
jos mimmoinen lie
elon kirjava tie,
jos onnehen taikka turmahan vie!

Nyt ois opas oikea tarpehesen,
opas taitava taikeilla teillä –
Ken rantahan viepä on matkuehen?
Mikä viittana nuorilla meillä?
Jalon kansamme korkea henki se on,
Vaka Väinämön kantelo soipa,
sen viisaus vanha ja vankkumaton,
sen tietämys, eellehen voipa.

Me rauhaa tahdomme armastaa;
on veljesrauha muuri,

The journey continues for
Finland's young folk,
life's ocean lies ahead to traverse
and a new clement day is about to break.
Pull on the oars, let our boat plow its way!
My brother, good fellow, take hold of the helm,
and you, darling sister, lend a helping hand.
That celestial haven is not yet in view
nor our hour of arrival yet due.

Pull together, one and all:
your land's fate and fortune bear firmly in mind,
for what lies before us in life's fickle lot
may be fortune or ruin at destiny's hand!

O, would that we had a good guide by our side
on this twisting and turning road.
Who can we call on to lead us on? –
With no signposts we young are soon lost.
The resolve of our people is strong and sure,
Steadfast Väinämö's kantele rings clear.
Its wisdom is ancient and firm as the clay,
its knowledge unchanged throughout time.

Our precious peace we will dearly protect:
peace 'tween brethren acts as a shield

mi Suomi-äitimme suojoaa,
kun vaanii vaara suuri.
Miks' lapset kiistäisi keskenään,
Ken parhain lempivi äitiään?

Kuink' onkin retkemme riemuinen,
jos rauha on rakkaanamme!
Me vieremme maahan vieraasen,
joka väikkyvi vastassamme:
Sen ratto on rannalla vieraan maan,
kell' ystävä onpi matkassaan.

2 II Tuuli tuudittle (*Wind, Cosset our Boat*)

(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Tuuli tuudittle
Veno kupliksi vesille,
lumpehiksi lainehille!
Tuuli, purtta tuudittle,
ahava, aja alusta
sille maalle mairehelle,
niemelle nimettömälle,
josta saalis saatanehe,
onni otettanehe.

Meri on suuri soudettava,
taival pitkä taitettava!
Tuimat on elämän tuulet,
ankarat elämän aallot.

Ellös vainen, polvi nuori,
kalevaisen kansan ponsi,
ajan aalloille ajako,
merelle elämän menkö

with which Mother Finland can guard her young
from the danger which looms all around.
Are her children to fight all along themselves
as to which of them loves her most?

How happy instead our outing will be
when the love of peace reigns among us!
We sail for a land which is brave and new
which glinters in sunlight before us:
many untold joys await on its shores,
many the friends we have made on the way.

Wind, cosset our boat
on the foam you blow up,
on the wavelets you stir!
Spring breeze, firm our sails
and drive our bark on
to a fresh, fragrant land,
to a cape yet unnamed
where new game can be caught
and happiness had.

The sea is great, most of it unsailed,
the journey ahead is long.
The winds of life blast sharp and chill,
the waves, thus blown, severe.

Beware, young pride of Kalevala's folk,
not to drift in the currents
of life's dangerous sea
without knowledge of its wiles

ilman tiedon tietämättä,
ilman taidon taitamatta.
tieto on miekkoja terävin,
totuus on kaiken tiedon juuri.

or ken of its ways.
Science is of swords the sharpest
and wisdom the root of truth.

3 III Oi toivo, toivo, sa lietomieli ***(Hope, that State which so Consoles Me)***

(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Oi toivo, toivo, sa lietomieli,
oi ällös luotani lennä pois!
Jos ootkin liehuva, liukaskieli,
en sittenkään sinun mennä sois.

Hope, that state which so consoles me,
Fly not away, but stay a-while!
If yours is the tongue which flutters near,
I would have you close always.

Oi perho, perho, sä kultasiipi,
sa luoksein' ainiaks' jää, oi jää!
Kun konsa mieleeni murhe hiipi,
sen kuvitantasi poisti tää.

O butterfly with gilded wing,
stay forever in my gaze!
Yours is the power to erase
the ghosts of woe which torment me.

4 IV Montapa elon merellä *(Many Pitfalls Await us on Life's Road)*

(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Montapa elon merellä
sattuvi poloa suurta,
vaan sa nuoris vakainen
silloin luota Luojahasi:
Luoja'll' on onnen ohjat;
Jumalass' on juoksun määrä,
Luoja'ss' on lopun asetus.

Many pitfalls await us on life's road.
More reason for you stalwart youths
to place your trust in God:
Your Maker holds the key to bliss.
'Tis He alone who knows your fate,
what comes to pass at last.

5 V Jalo toimi ja korkea tieto on vaan (*Noble Deeds and Wisdom*)

(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Jalo toimi ja korkea tieto on vaan
avun auer ja sammuva sainio maan:
kuva vaan utuinen
valon taivahisen!
Yli maan viriääpi sulotähtien vyö;
Sepä verhovi maan, miss' ei yllätä yö;
Se on autuaan asuinmaa Jumalan.

Noble deeds and wisdom will be our succour,
rays of relief in a land of lifting haze;
their heavenly, vaporous glow
pervades this place
The earth is encircled by a band of stars
which prevents the dark enveloping us;
this is God's blessed dwelling.

6 VIa Soi kiitokseksi Luojan (*Let our Sweet Song of Thanks*)

(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Soi kiitokseksi Luojan,
sa laulu hentoinen,
tään kaikkeuden tuojan
ja suojan ainaisen!
Hän taitavasti toimii,
ja vaalii luontoaan,
ja hellämielin hoimii
maailmaa tuolta taivaastaan.

Let our sweet song of thanks
ring out to the Lord, our God,
whose singular gifts we all enjoy,
whose protection is forever more!
His ways and arts are wondrous,
He guards his creation well.
His earthly domains he governs
from His celestial throne on high.

Hän säät ja ilman säätää
ja aallot tainnuttaa
ja hyisen hallan häätää
ja viljaa vartuttaa.
Hän onneen meidät ohjaa,
jos joutuu johdantaan,
tuon lemmen äärtä, pohjaa –
ken pystyy tuota tutkimaan!

The climes and wind are His to make,
the waves are His to stir,
the bitter frost He banishes,
He ripens the wheat and rye.
His path takes us to joy and grace
if only we'll be led.
Who can fathom the extent of His gifts,
the wealth bestowed on us?

7 Vib Tuule, tuuli leppeämmin (*Blow Softer Now, Breeze*)

(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Tuule, tuuli leppeämmin,
missä köyhä raataa,
viluissaan tai palavissaan
kotapuita kaataa.
Tuulen leyhkät, virsin vienoin
köyhää tuuditelkaa:
köyhä työst' on uupunut,
ei siedä univelkaa.

Laulakaa, te pienet linnut,
köyhän pihapuissa:
llo köyhään ilmeneisi,
tuntuu rintaluissa.
Hellytelkää köyhän mieli –
sitä köyhä soisi:
köyhä on luotu laulajaksi,
köyhä laulun loisi.

Soita, salo, kanneltasi,
viihdä köyhän mieltä:
harvoin köyhä lemmen saa,
vaan usein luista kieltä.

Lemmitelkää, kukat pienet,
köyhän lasta kaitaa,
köyhän laps' kun marjotiellä
astuu ahon laitaa.
Läikkyelkää, lahden laineet,
köyhän kotaan asti:
köyhän sydän läikehtisi
siitä sulommasti.

Blow softer now, breeze, where the needy ones toil
in the chill of wint'ner, in summer's heat,
felling timber to build their dwellings.
Let the wafting wind, nature's sweet verse,
caress these poor men at their labour.
Let him who is tired from effort and strain
sleep a sweet and restful sleep again.

Sing louder, little birds, in the labourer's garden.
Express the joy that is his alone,
which he feels strongly in his breast.
Cheer the labourer's heart and mind
with the song he so dearly deserves!
The labourer is born to sing,
so let him sing the song of his choice.

Strum louder, oh woodlands,
stir the labourer's soul.
For love is not this labourer's lot:
cruel words are his instead.

Little flowers, embrace with love and kindness
the labourer's lean hungry child,
who wends her way berrying through the woods
or walks the meadow's edge.
Lap lazily, oh Lakeland waves
on the banks of the labourer's plot.
Let your gentle, restful splashing sounds
reach into the labourer's heart.

Hohda vielä hopeammalle,
virran välkkypinta:
Hopealle siitä hohtuis
köyhä-raukan rinta.

8 VII Oi Lempi, sun valtas ääretön on
(O Love, you Genial Child of God)
(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Oi Lempi, sun valtas ääretön on,
Sa Luojan lepposa lapsi!
Kun mieli on seijas ja saastumaton
ja viel' ei harmennut hapsi,
Sä syytyös syömmehen meidänkin
ja auvoa rintahan anna
ja meidät onnelan saarosihiin
sinä siivin silkkin kanna!

Tuolla väikkyy koivujen alla
rannalla aaltojen suutelemalla,
syntysuojani tuo kultainen.
Siellä aukes' silmäni ensin,
sieltä poies maailmaan lensin,
salliiessa siipien.

Oi, mi lempi on leppoisempi,
kuin emon armahan altis lempi,
lämminnä kestävi lempi moinen –
liehuvi, räiskyvi lempi toinen,
usein seuraapi pettymys.

Oi lempi, sun valtas ääretön on,
Sa Luojan lempeän lapsi!
Kun mieli on seijas ja saastumaton

Shine out, as bright as silver shields,
oh gleaming running stream.
Carry your silver to the worker's breast,
and richen the labourer's lot.

O Love, you genial child of God,
your power knows no bounds.
When our manner is chaste and undefiled
and our hair not yet thinning nor grey,
kindle your light in our young hearts,
make our outlook sunny and gay,
and bear us off on silken wings
to your happy haven of bliss.

Under the swaying branches of birch,
petted by waves that lap the shore,
gleams the home where I was born,
where my infant eyes first opened,
where I grew and flew the nest,
spread my wings, yes spread and soared.

Oh, the love I bear is a great one,
more than mothers show their young,
let it prosper, let it flourish and grow.
Disillusionment is all that remains
of a love which flirts and boasts.

O Love, you gentle child of God,
your power knows no bounds.
When our manner is chaste and undefiled

ja viel' ei harmennut hapsi,
Sä syytyös syämmehen meidänkin
ja auvoa rintahan anna
ja meidät onnelan saarosihin
sinä siivin silkkisin kannal!

9 VIII Kuin virta vuolas (*Like a Surging Stream*)

(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Kuin virta vuolas, niin vapauden vuo
käy halki haittain eikäpä esty vaan,
jos kuinka valta, viekkauskain,
rientoa koittaa riistää siltä.

Nuo vetten orhit, vankamat vaahtosuut,
kun niitä kosken telkimet kahlitsee,
ne hirnakoiden, hyrskyellen
korskina kuohuvat poikki paatten.
Ja voitokkaina vyöryvät eellehen
tuonne pois päin työntyvät tyynelään,
miss' armahaiset rauharannat
päilyvät kirkkaan virran kalvoon.

Niin hetken hilty myös vapauden vuo,
jos siltä pakko pystyhyn taittaa tien,
mutt' kohta voimin kahtamoiduin
korskana katkovi sorron salvat.
Sen lyy on tyynehen lahdelmaan,
miss' oisi turva taattuna soutajain;
miss' ihmiskunnan rauha väikkyy
kaukana kuin kesäpilven rusko.

and our hair not yet thinning nor grey,
kindle your light in our young hearts,
make our outlook sunny and gay,
and bear us off on silken wings
to your happy haven of bliss.

Like a surging stream, freedom's flood rushes on unhindered,
uncheckable.

Might and cunning, with their treacherous wiles,
move to steam its flow, steal its force.

Sturdy stallions of foam, frothing at the mouth,
whose reins the rolling rapids hold,
spume and spit o'er the rocks and stones,
neighing and whinnying as they go.
Victoriously they ride at speed,
down to the calm of some lagoon
where peaceful shores are mirrored
in the water's crystal glaze.

For a fleeting while,
freedom's flood can be stemmed
with dikes and defences tall.
But soon with doubled force, the flood
breaks its bonds with a haughty roar.
It wends its way to tranquil bay
where boatmen find certain calm,
where the peace of humanity glimmers
like the red in the summer clouds.

10 IX Oi, kallis Suomi, äiti verratton (*Precious Finland*)

(Text: A. V. Koskimies 1856–1929)

Oi, kallis Suomi, äiti verratton
sun onnes onni meidän olkohon!
Tää vala, veikot, siskot vannokaamme:
Sa parhaan lempemme saat, syntyymaa!
Jos lapses ken sua inha-iskuini lyö,
sen kuiluhunsa nielkään horman yö;
vaan Sinä Suomi, Pohjan tähti kirkas,
käy eespäin, loista: valkeus on virkas!
Loista, loista Suomenmaa!

Precious Finland, supreme mother,
your happiness and ours are one!
Come and take the oath, brothers, sisters,
pledge your love to this land of your birth!
If a foe should attack or strike you,
let the darkness devour it whole.
You alone, star of northern heavens,
light our way: brilliance is your part!
Shine on brightly, Finland's star!

11 Den 25 Oktober 1902 (*October 25th 1902*) [1], JS 60

12 Den 25 Oktober 1902 (*October 25th 1902*) [2], JS 61

(Text: Nils Wasastjerna 1872–1951)

Sången klang i barnaåren
frisk som bäckens glada brus,
och den klang i ungdomsvåren
lika munter, lika ljus.
Hur än år på år försvinner,
blir du evigt den du var,
lika stark din kärlek brinner,
sången klingar lika klar.
Lärde du av näktergalen
sångens konst en sommarkväll
när han sjöng i gröna dalen
under rosig himlapäll?
Lärde du av havets vågor
att för alltid bli dig lik,
när bestänkt med purpurlågor
vågen vaggade mot stilla vik?

The song rang out in childhood years
fresh as the surge of the brook,
and it rang in the spring of youth
no less cheerful, no less bright.
However year may follow year,
you will remain the one you were,
your love will burn as strongly,
your song will sound as clear.
Did you learn the art of song
from the nightingale on summer eve
as he sang in the green valley
under a rosy canopy?
Did you learn from the swell of the sea
to be yourself always true,
when splashed with purple flames
the wave rocked on the peaceful bay?

Nej, det var helt visst ditt hjärta
som dig lärde fröjd och sång,
lärde dig att lindra andras smärta,
och att själv dock bliva evigt ung!

13 Ej med klagan (*Not with Laments*), JS 69

(Text: Johan Ludvig Runeberg 1804–1877)

Ej med klagan skall ditt minne firas,
ej likt dens, som går och snart skall glömmas.
Så skall fosterlandet dig begråta,
som en afton gråter dagg om sommarn.
Full av glädje, ljus och lugn och sånger,
och med famnen sträckt mot morgonrodnan.

14 Kansakoululaisten marssi

(*March of the Primary School Children*), JS 103

(Text: Onnen Pekka)

Ylös Suomen lapset innoin,
juhlaan yhtykää!
Laulakaamme täysin rinnoin;
meidän juhla tää! –

Juhlikaamme lasten päivä,
päivä toivojen!
Haihtuva on surun häivä
nuoren keväimen.

Meissä uusi kevät koittaa,
kukkaan puhkeaa. –
Meissä uuden onnen voittaa
kallis isänmaa! –

No, it was surely your heart
which taught you joy and song,
taught you to soothe the pain of others,
but remain, yourself, eternally young!

Not with lamentation shall your memory be upheld,
Not like those who pass away and are soon forgotten.
But thus shall your native country mourn you,
Like the evening sheds tears of dew in summer.
Full of joy, light and repose and songs,
And with arms outstretched towards the glow of morning light.

Arise, children of Finland, happily,
Join our festivities!
Let us sing at the tops of our voices;
This is our feast! –

Let us celebrate children's day,
A day of wishes,
Sorrow will be chased away
By the onset of spring.

Within us a new spring will dawn
And will bloom. –
Our dear fatherland will gain
New joy in us! –

Pohjolan kun sumu raukes,
päivä koittihe;
– Tiedon kultaportit aukes
Suomen lapsille. –

Uno Cygnaeuksen työstä
pääsi päivä se; –
– Yöhön meit ei enää syöstä,
– Nyt on juhlamme! –

Suomen "tuhat-järvet" läikkyy,
metsät huminoi,
sinitaivahamme väikkyy,
"Väinön" kannel soi.

15 Kantat (*Cantata*), JS 107
(Text: Walter von Konow 1866–1943)

Härliga gåvor, Herre, du oss giver,
evig vår tacksamhet till dig förbliver!
Kunskaper delar du sköna och rika,
kärlek oändlig ger du alla lika.

Uti vårt hem du leder första stegen,
följer så med oss upp på visdoms vägen.
Odlar förståndet, höjer över gruset
själen som danats för evighets ljuset.

Livet blir rikt genom vetandets fröjder,
tanken sig svingar mot friare höjder.
Arbetet adlar och skänker oss lycka,
krafter och mod när sorgerna trycka.

In the Northland, when the mist dispelled,
The new day dawned;
– The golden gates of knowledge opened
For the children of Finland.

Uno Cygnaeus's efforts
Brought about this day; –
– We shall not live in night any more,
– This is now our feast! –

Finland's thousand lakes are sparkling,
Her forests are sighing,
Our blue skies are radiant,
The sound of Väinö's kantele is heard.

Wonderful gifts, Lord, you give us,
Our gratitude to you remains eternal!
You grant wisdom and knowledge,
And give your love equally to all.

Within our home you lead our first steps,
Accompany us on the path of enlightenment.
Cultivate understanding, raise above the dust
The soul that is formed for the light of eternity.

Life is enriched by the delights of scholarship,
The mind rises to ever freer heights.
Work ennobles us and gives us joy,
Strength and courage when sorrows oppress us.

Minne av skolan, du vackra och ljusa,
vårligt vår ålderdom sen skall omsusa!
Härliga gåvor, Herre, du oss giver,
evig vår tacksamhet till dig förbliver.

16 Neijden andas (*The Landscape Breathes*), from Op. 30

(Text: Zachris Topelius 1818–1898)

Neijden andas. Bøljorna sjunka.
Skummig går över brusten damm,
Fri och segrande, stolta floden,
Majestätisk sin bana fram.

17 Terve Ruhtinatar (*Hail, O Princess*), JS 104 (1896/1913)

(Text: Paavo Cajander 1846–1913)

Terve, Ruhtinatar,
Hempi haltijatar,
Virpi vihannoiva,
Valtahuolten hoiva,
Kodin hyvä henki,
Terve Sinulle!

Memories of school days, bright and joyful,
Vernally will surround our old age!
Wonderful gifts, Lord, you give us,
Our gratitude to you remains eternal.

The landscape breathes. The waves sink.
Foaming over the broken dam.
Free and conquering, the proud river
Flows majestically on its course.

Hail, O Princess,
Fair governess,
Verdant sapling,
Who attends to great matters,
The home's good spirit,
Greetings to thee!

Three Songs for American Schools, JS 199:

18 The Sun Upon the Lake is Low

(Text: Sir Walter Scott 1771–1832)

The sun upon the lake is low,
The wild birds hush their song;
The hills have evening's deepest glow,
Yet Leonard tarries long.

Now all whom varied toil and care
From home and love divide,
In the calm sunset may repair
Each to the loved one's side.

19 A Cavalry Catch

(Text: Fiona Macleod)

Up! for the bugles are calling,
Saddle and boot, and away!
Sabres are clanking and lances are glancing,
The colonel is fuming and horses are prancing,
So up with the sabres and lances,
Up and away!
Up and away!

Where are we off to so fast, boys?
Saddle and boot, and away!
Thunder of hoofs in a rush we go past,
In a whirlwind of dust we are gone as a blast,
For we're off with the sabres and lances,
Off and away!
Off and away!

20 Autumn Song

(Text: Richard Watson Dixon)

The feathers of the willow
Are half of them grown yellow
Above the swelling stream;
And ragged are the bushes,
And rusty now the rushes,
And wild the clouded gleam,
And wild the clouded gleam!

21 Koulutie (*The Way to School*), JS 112

(Text: V. A. Koskenniemi 1885–1962)

Olen unessa useasti
sinun kaduillas, koulutie.
Kotiportilta kouluun asti
minun askeleeni vie.

Syysaamu kirpeä koittaa
yli heräävän kaupungin
ja sen laidassa koski soittaa
tutun sävelen ilmoihiin.

Talot matalat kahta puolta –
miten tunnen ne tarkalleen!
Yli niiden mäeltä tuolta
kohoo kirkko torneineen.

Ja mun matkani keskitiellä
näky ihana, aamuinen:
tytön sinisen kohtaan siellä
ja katsehen sinisen.

Vie jalat kuin karkelossa
läpi pienen puistikon.
Sen penkillä kuutamossa
ens runoni tehty on.

Ja puiston puiden takaa
– miten lempeine silmineen! –
mua katsoo kaunis, vakaa
runoruhtinas piispa Franzén.

Ja koulun aittaa vastaan
jo vanhan rehtorin nään.

Of in my dreams I have trodden
the streets which lead to school.
My footsteps know their way untaught
from my house to learning's door.

As the autumn wind blows its chill
o'er the town as it awakes,
the rapids running near at hand
play their frequent tune.

Low-roofed houses on either side –
I know each one so well!
Above them on the hill beyond,
the church nave and tower loom.

Half-way between my home and school
a sweet sight steals into view:
a girl in blue in hues of dawn
with a gaze which is also blue.

My footsteps trip as if in play
through the little corner park.
Here, on its bench at a moonlit hour,
my first rhymes were composed.

Behind the great trees in the park
a benevolent smile meets my eyes.
Stout Bishop Franzén, the local bard,
is the owner of these charms.

By the fence which skirts the school
our dear headteacher stands.

Miten tuttu astunnastaan,
ja ryhdistä miehisen pään!

Syysaamu kirpeä koittaa
yli heräävän kaupungin
ylä sen laidassa koski soittaa
tutun sävelen ilmoihiin.

Ja ma unhotan läksyni vaivan
ja kaikki niin kauhihiiks saa.
Mua jossain, kaukana aivan,
elo ihana odottaa.

Olen unessa useasti
sinun kaduilla, koulutie.
Ah, enkö ma hautahan asti
myös koululainen lie?

22 Skolsång (School Song), JS 172
(Text: Nino Runeberg 1874–1934)

Låt oss smida i tankens smedja,
av vår viljas och kärleks stål,
våra vapen, till dem vi vädja
uti kampen för andens mål!
Vi vilja väpna oss alla,
så med styrka som odlat vett,
till att stå eller modigt falla
för landet, som Gud oss gett!

Just like the back of my own hand
I know his manly gait and stance.

As the autumn wind blows its chill
o'er the town as it awakes,
the rapids running near at hand
play their frequent tune.

My mind soon turns from homework's chores
to a far more thrilling thought:
that somewhere, far off perhaps as yet,
a wondrous future awaits.

Oft in my dreams I have trodden
the streets which lead to school.
Am I to be, till my dying day,
a schoolboy in heart and soul?

Let us in the forge of thought
hammer from the steel of our will and love
our weapons, to these we appeal
in the battle for our spiritual goal!
We wish to arm ourselves, each one,
with strength and cultivated sense,
to stand or bravely fall
for the land that God has given us!

23 Den höga himlen och den vida jorden

(The Lofty Heav'n), JS 58a

(Original text: Simo Korpela 1863–1936,

Swedish text: Jakob Tegengren 1875–1956)

Den höga himlen och den vida jorden,
Din ära sjunga, Gud, evinnerlig.
De sprungit fram en gång vid skaparorden,
till stoft de falla på en vink av dig.
Din helga vilja sig i allting röjer:
den leder allt, och allt för den sig böjer.
Din Konung Sion, stor och mäktig är.

Stor är du, Herre, jag en rök, som driver
för vindens lek, ett löv på livets stig.
Men om jag ödmjuk i din vård mig giver,
till himmelsk ära du upphöjer mig.
Men den, som fåvitsk trotsar, Gud, din vilja
du honom skall från din gemenskap skilja,
och bringa evig död och undergång.

Stor är du, Herre. Därför till de svagas
och ringas nöd du vill i kärlek se.
Och när det sanna livets morgon dagas,
hur underbar skall du ej då dig te!
Var dunkel aning, varje drömbild fager,
förklarad står i verklighetens dager
när tiden sig i evighet förbytt.

The lofty Heav'n and widespread earth are singing
Thy glory, Oh Thou Architect of all!
As both were born by Word of Thine own speaking,
So into ashes Thou canst bid them fall.
The planets come and go at thy commandment;
All living things exist by Thy creation.
Before Thy Holy Name we bow the knee.

I am as nought before Thy power and glory,
Mere ashes on the wind, dust of the earth.
As I submit my soul to Thy protection,
Lift me aloft unto Thy heavenly home.
But woe to he that trespasses against Thee
For at Thy single word he may be doomed
To darkness and oblivion evermore.

Look down, O Lord, upon Thy humble servants:
Thy love is one which knows no earthly bounds.
Thy wonder and Thy grace exceeds our knowing
Until through death we reach Thy side at last.
Our notions, modest dreams and expectations
Are bathed in light and truth which flows from Thee
When life eternal ousts mortality.

24 On lapsosen syntynyt meille (*A Child is Born Unto Us*), JS 142

(Text: August Verner Jaakkola 1887–1954)

On lapsosen syntynyt meille,
On annettu poika pien,
Mi Luojusta harhauneille
On aukaissut taivastien.
Ja oi, majan alhaisimman
Suo lapselle kurja maa.
Tien kaikista katkerimman
Saa täällä hän taivaltaa.

Hän syntisen paikalle astuu,
Se tuomion alle vie,
Ja siks' verin, kyynelin kastuu
Tää Herramme käymä tie.
Ei löytynyt neuvoa muuta
Mun sieluni lunnahaks',
Kun kosta Siinai huutaa,
Ja synti on kuolemaks'.

Käy ainian toivotieni
Sun seimesi äärehen,
Sä Marian lapsosen pieni,
Sä armahin Jeesunen.
En muuten mä uskaltaisi
Ees aatella Jumalaa,
Jos en minä nähdä saisi:
Hän seimessä uinuaa.

Siks' seimelle käsketty mennä
On köyhien syntisten.
Luo lapsosen kiirehin ennä,
Syön arka ja murheinen!
Hän ompi sun onnes ainut
Sun armias auttajas.

A child is born unto us,
We have been given a little boy,
He has opened up the way to heaven
For those who have lost God.
And oh! this wretched country
Gives the child the humblest of dwellings.
Here he must walk along
The harshest of roads.

He will take the the sinners' part;
This will bring judgement upon him,
And thus the path of our Lord
Is moistened with blood and tears.
No other way could be found
To ransom my soul,
When Sinai calls for revenge
And the sin is deadly.

The pilgrimage always leads
Towards your manger
O tiny child of Mary,
O dearest little Jesus.
Otherwise I would not dare
Even to think about God,
If I would not be allowed to see:
He is sleeping in the manger.

Thus the poor sinners have been commanded
To go to the manger.
Make haste towards the little child,
If your heart is faint and sad!
He is your only happiness,
Your most merciful helper.

Ja kun sinä kuoloon painut,
On kuolosi autuas.

And when you are claimed by death,
Your passing is blessed.

25 Joululaulu [En etsi valtaa, loistoa]

(A Christmas Song), Op. 1 No. 4

(Original text: Zachris Topelius 1818–1898, Finnish text: Martti Korpilahti 1886–1938)

En etsi valtaa, loistoa,
en kaipaakaan kultakaan;
mä pyydän taivaan valoa
ja rauhaa päälle maan!
Se joulu suo, mi onnen tuo
ja mielet nostaa Luoijan luo!
Ei valtaa eikä kultakaan,
vaan rauhaa päälle maan!

We ask for nothing rich or rare,
No gifts of precious worth,
but quiet home and children dear,
And peace throughout the earth.
Our Christmas tree is gaily dressed,
The king would be an honour'd guest,
For all are welcome at our feast,
The highest and the least.

Suo mulle maja rauhaisa
ja lasten joulupuu!
Jumalan sanan valoa,
joss' sieluin kirkastuu!
Tuo kotihin, jos pieneenkin,
nyt joulujuhla suloisin!
Jumalan sanan valoa,
ja mieltä jaloa!

Give us our home and children gay,
With angels watching o'er,
The Word of God at close of day,
We ask for nothing more.
On our accustomed dwelling-place,
Where love doth shine in every face,
The Christmas festival so bright
Once more we hail tonight.

Luo köyhän niinkuin rikkahan
saa joulu ihana!
Pimeyteen maailman
tuo taivaan valoa!
Sua halajan, sua odotan,
Sä Herra maan ja taivahan,
Nyt köyhän niinkuin rikkaan luo
suloinen joulus' tuo!

To men of high and low degree
Comes Christmas once a year,
God's children celebrate with glee,
Their holy day so dear.
Lord Jesus Christ, come, be our Guide,
Keep us all safe this Christmastide,
And as our carols loudly ring
We bless Thee, Lord and King.

26 On hanget korkeat nietokset

(High are the Snowdrifts), Op. 1 No. 5

(Text: Wilkku Joukahainen 1879–1929)

On hanget korkeat, nietokset,
vaan joulu, joulu on meillä!
On kylmät paukkuvat pakkaset
ja tuimat Pohjolan tuuokset
vaan joulu, joulu on meillä!

Me taasen laulamme riemuiten,
kun joulu, joulu on meillä!
Se valtaa sielun ja sydämen
ja surun särkevi entisen,
mi kasvoi elämän teillä!

Oi käykää, ystävät, laulamaan,
kun joulu, joulu on meillä!
Se tuttu, ystävä vanhastaan,
on tänne poikennut matkoillaan
ja viipyy hetkisen meillä.

Nyt tähtitarhoihin laulu soi,
kun joulu, joulu on meillä!
Nyt maasta taivaaseen päästä voi,
jos sydän nöyrä on lapsen, oi,
kun joulu, joulu on meillä!

Oi anna Jumala armoas,
kun joulu, joulu on meillä!
Ja kansaa suojaa sun voimallas,
meit' auta näkemään taivaitas,
kun joulu, joulu on meillä!

The snow is falling,
Christmas is here!
Cold, frosty winter weather
And freezing northern winds
Christmas is here!

It's time for joyful songs again,
Christmas is here!
It fills our souls and hearts
And melts the past sorrows
That seek us in life.

Oh, join the singing, all friends,
Christmas is here!
This old friend of ours
On his long travels
Will remain with us for a little while.

Our songs will reach the stars,
Christmas is here!
From the earth up to the skies
Will a child's humble heart rise,
Christmas is here!

Lord, give us mercy,
Christmas is here!
And protect us with your strength
And let us see your heaven,
Christmas is here!

27 Finlandia Hymn in F major (from Op. 26)

28 Finlandia Hymn in A flat major (from Op. 26)

(Text: V. A. Koskenniemi 1885–1962)

Oi, Suomi, katso, Sinun päiväs koittaa,
yön uhka karkoitettu on jo pois
ja aamun kiuru kirkkaudessa soittaa
kuin itse taivahan kansi sois,
yön vallat aamun valkeus jo voittaa
sun päiväs koittaa, oi synnyinmaa.

Oi nouse, Suomi, nosta korkealle
pääs seppelöimä suurten muistojen
oi nouse Suomi, näytit maailmalle
sa että karkoitit orjuuden
ja ettet taipunut sa sorron alle
on aamus alkanut, synnyinmaa.

O Finland, see, your morning light is dawning,
night's threat'ning dark has passed away once more.
The lark's sweet song is heralding the morning,
rising and sounding at heaven's door.
The pow'rs of night before the morn retreating,
the light is dawning for our land.

O Finland, rise now, raise your young head proudly,
that day is here when you are strong and free.
O Finland, rise now, tell the whole world clearly
you bore your thralldom manfully.
You did not bend, but faced the tyrant boldly.
The day is dawning for our land.

Translations:

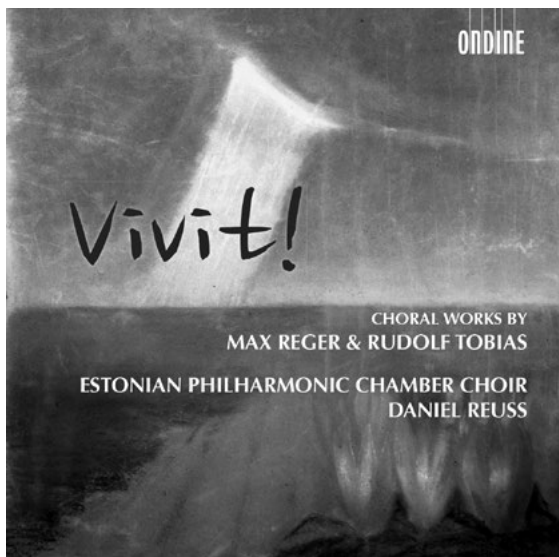
Andrew Bentley (CD 1: 2-6, 23, 25-27; CD 2: 1-10, 21, 27, 28),
John Skinner (CD 1: 21, 29, 30; CD 2: 11-13, 22, 23),
Anonymous (CD 1: 1; CD 2: 25),
Andrew Barnett & Leif Hasselgren (CD 1: 7-20, 22, 24, 28; CD 2:
14-17, 24, 26).

Recording: Järvenpää Hall, Finland, 17–19 June 2014 & 23 August 2014
A 24-bit recording in DXD (Digital eXtreme Definition)
Recording Producer: Seppo Siirala
Digital Editing: Seppo Siirala
Sound Design and Balance Engineer: Enno Mäemets, Editroom Oy, Helsinki
Final Mix and Mastering: Enno Mäemets

© & © 2015 Ondine Oy, Helsinki
Cover painting: Väinö Blomstedt (1871–1947): Sunset, 1898 (The Bridgeman Art Library)
Photo of Jean Sibelius: Sibelius Museum, Turku, Finland
Photo of the choir: Pentti Johansson
Booklet Editor: Joel Valkila
Design: Armand Alcazar

This recording was produced with support from the Finnish Music Foundation (MES)

ESTONIAN PHILHARMONIC CHAMBER CHOIR ON ONDINE

ODE 1221-2

For more information please visit www.ondine.net

ODE 1201-2

ODE 1183-2

Estonian Philharmonic Chamber Choir
Heikki Seppänen